

KOVO 11-OJI - TEGYVUOJA LIETUVA!

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo plenarinių posėdžių salėje priėmus Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo aktą. Prezidiume (iš kairės): Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojai Kazimieras Motieka, Bronislovas Kuzmickas, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas Vytautas Landsbergis, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojas Česlovas Stankevičius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo narys Aloyzas Sakalas. Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

Fotografas Paulius Lileikis. LCVA. 0-108035

RUSIJOS AMBASADORIŲ ERZINA KLAUSIMAI

Vilnius, vasario 28 d. (ELTA, LR URM). Dėl įvykių Kryme Lietuvos užsienio reikalų ministerija išsikvietė pasikalbėti Rusijos ambasadorių Aleksandr Udalcov. Užsienio reikalų viceministras Andrius Krivas jam išreiškė ypatingą susirūpinimą dėl padėties Kryme ir paprašė paaiškinimų dėl Rusijos veiksmų Ukrainoje.

Susitikime Rusija paraginta laikytis prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų bei Ukrainos įstatymų, veikiančių visoje Ukrainos teritorijoje, pabrėžta būtinybė paisyti Ukrainos teritorinio vientisumo, politinės nepriklausomybės ir sienų neliečiamumo, įtvirtintų 1975 m.

Helsinkio baigiamajame akte ir 1994 m. Budapešto memorandume. Lietuva taip pat paragino Rusijos pusę palaikyti dialogą su Ukrainos vadovybe.

Viceministras griežtai atmetė ambasadoriaus teiginį, kad dabartinė situacija Ukrainoje yra tik dvišalis Ukrainos ir Rusijos reikalas. Taip pat atmetė ir nepagrįstą kritiką bei kaltinimus dėl Europos Sąjungos ir Lietuvos veiksmų Ukrainoje.

Ambasadorius patikino, kad Lietuvos pozicija bus perduota Rusijos užsienio reikalų ministerijai, o jos reakcija bus pateikta viešai.

Ambasadoriui Lietuvos

klausimai apie Ukrainą pasirodė keisti.

„Mane pasikvietė, aš iš klausiau kažkokius klausimus. Keistas klausimas - kas vyksta Ukrainoje? Daug klausimų, kurie yra nepagrįsti. Nenoriu detalizuoti. Man atrodo, kad tai yra kažkokios rinkiminės kampanijos dalis, ir kad mus kartu su Ukraina įtraukė į rinkiminę kampaniją”, - sakė A. Udalcov, kurio interviu žurnalistams transliavo LRT laida „Laba diena, Lietuva”.

Ambasadorius taip pat sakė sulaukęs klausimų apie manevrus. „Aš pasakiau, kad mes juos darysime, kiek norėsime”, - sakė A. Udalcov.

RUSIJA PRADĖJO KARINĘ AGRESIJĄ PRIEŠ UKRAINĄ

Aukščiausiosios Rados pirmininkas ir valstybės vadovas Aleksandr Turčynov pareiškė, kad Rusija pradėjo karinę agresiją Ukrainos atžvilgiu. Tai jis pareiškė vasario 28 dienos vakarą, kreipdamasis per televiziją. „Rusija, prisiėngusi pratybomis, ėmėsi atviros agresijos prieš Ukrainą. Rusijos Federacija įvedė pajėgas į Krymą ir ne tik užgrobė Krymo parlamentą bei Ministrų tarybą, bet ir bando perimti komunikacijos objektus ir karikši dislokacijos vietas”, - sakė jis.

A. Turčynov taip pat kreipėsi į Rusijos prezidentą Vladimir Putin nutraukti provokacijas Kryme. „Ameniškai kreipiuosi į prezidentą V. Putin su reikalavimu nedelsiant nutraukti provokaciją ir atšaukti kariškius iš Autonominės Krymo respublikos bei veikti išskirtinai pasirašytų susitarimų ribose”, - pareiškė jis per trumpą spaudos konferenciją Ukrainos parlamente.

A. Turčynov priminė V. Putin, jog kartu su Jungtinėmis Valstijomis ir Didžiąja Britanija, Rusija yra Ukrainos neliečiamumo ir teritorinio vientisumo garantas (1994 metų Budapešto

memorandumas).

A. Turčynov sakė, kad Ukrainos Nacionalinio saugumo ir gynybos taryba parengė planą, kaip normalizuoti padėtį Krymo pusiasalyje. „Reikalaujame nutraukti provokaciją, reikalaujame normalizuoti padėtį. Mes įsitikinę, kad Ukraina išsaugos savo teritoriją, Ukraina apgins savo nepriklausomybę ir bet kokie bandymai aneksuoti bei įsiveržti turės labai rimtų pasekmių”, - sakė laikinai Ukrainos prezidento pareigas einantis A. Turčynov.

Jis taip pat skelbia, kad padėtis Kryme bus normalizuota artimiausiu metu. „Kreipiuosi į mūsų kariškius, kurie dabar yra Krymo pusiasalyje. Aš juos palaikau ir jiems dėkoju už tai, kad jie deramai atlieka savo pareigas. Noriu nuraminti civilius gyventojus, kurie nepalaiko separatistinių provokatorių ir užverbuotų agentų šūkių. Padėtis pusiasalyje artimiausiu metu turi būti normalizuota”, - pareiškė jis.

Ukrainos nacionalinės saugumo ir gynybos komiteto sekretorius Andrej Parubij užsiminė apie galimybę, kad Krymo pusiasalyje gali būti įvesta nepaprastoji padėtis.

LRT

RUSIJOS DŪMA TURI PLANĄ, KAIP PRISIJUNGTI NUO UKRAINOS ATPLĖŠTĄ KRYMĄ

Rusijos Dūmos deputatai, priklausantys partijai „Teisingoji Rusija”, parengė įstatymo projektą, kuris, jei įsigaliojotų, sukurtų teisines sąlygas prie Rusijos prijungti nuo Ukrainos atplėštas dalis, pirmiausia – Krymą.

Pasak portalo Rosbalt.ru, įstatymo projekto autorė Dūmos deputatė Jelena Mizulina teigė, kad šis teisės aktas numato tvarką, „kaip į Rusijos Federaciją priimti naują subjektą”. Pasak

jos, pagal dabar galiojantį įstatymą tai galima padaryti tik tarptautinių sutarčių pagrindu. „Tačiau su Ukraina sudaryti tokios sutarties neįmanoma kad ir dėl to, jog naujoji Ukrainos valdžia nėra teisėta”, – tikina J.Mizulina.

Pagal šį projektą siūloma į Rusijos Federaciją priimti kitos valstybės dalį, jei joje gyvenantys vietiniai gyventojai referendumu sutinka įeiti į Rusijos Federaciją.

Krymo parlamentas gegužės 25 d., kai vyks ir naujojo Ukrainos prezidento rinkimai, paskelbė referendumą, kuriame Krymo gyventojai turės atsakyti į klausimą, ar jie nori likti Ukrainos sudėtyje kaip autonominė respublika.

Rusija, suteikusi prieglobsť pabėgusiam Ukrainos prezidentui Viktor Janukovyč, kol kas nepripažįsta naujos Ukrainos Vyriausybės.

LRT

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Prezidentė Dalia Grybauskaitė teigia, kad Vyriausybės veiksmai didinant mokesčius nėra reikalingi, o pensijų atkūrimui reikalingą sumą galima sukaupti iš to, kiek per artimiausią laiką augs šalies ekonomika. „Norėčiau pasakyti, kad mokesčių pakeitimų šiuo metu iš viso nereikia. Tokia suma, kokia reikalinga pensijų kompensavimui, yra visiškai galima iš ekonomikos augimo. Tuo labiau, kad šiemet numatyta nedidelė suma, o kitais metais tą galima padaryti”, - sakė D. Grybauskaitė. Anot jos, tam, kad būtų kompensuoti per krizę sumažinti teisėjų ir valstybės tarnautojų atlyginimai, mokesčių kelti nereikėjo - reikiamos lėšos buvo gautos kylant šalies ūkiui. **„Teisėjų ir valstybės tarnautojų atlyginimams šiemet buvo įdėta 250 mln. litų be jokių mokesčių kėlimų. Pensijoms ne daugiau ir tereikia”**, - sakė ji. Anot jos, valdančioji koalicija turėtų konstruktyviau spręsti mokesťtinius klausimus ir negąsdinti šalies gyventojų vis naujais mokesčiais.

Žodiniai „Gazprom” pasiūlymai dėl mažesnės dujų kainos premjerą Algirdą Butkevičių džiugino, o gavus rašytinius euforija dėl sėkmingų derybų prislopo. Jie aptarti su prezidentė. Po šio susitikimo džiaugsmas dėl sėkmingų derybų baigėsi. Prezidentė pareiškė, kad derybų sąlygos Lietuvai vis dėlto nepriimtinos. „Jei taip ir toliau ministras pirmininkas derėsis su „Gazprom”, galime prieiti prie situacijos, kad jau ne Lietuva reikalaus kompensacijos, o Lietuvos Vyriausybė sutiks pati „Gazprom” sumokėti milijardinę kompensaciją. Gera, kad dar yra prezidentė, kuri sulaiko premjerą nuo tokių žingsnių”, - ironizuoja Andrius Kubilius.

Tautininkų sąjunga paskelbė kandidatų Europos Parlamento (EP) rinkimuose sąrašą, pirmu numeriu įrašytas partijos pirmininkas **Julius Panka**. Sąrašė - ne tik Tautininkų sąjungos nariai, bet ir nepartiniai veikėjai. Antra pozicija sąrašė atiteko buvusiam Seimo nariui, Tautininkų sąjungos Strateginio komiteto pirmininkui **Gintarui Songailai**, trečia - poetui, publicistui, kultūros kritikui, vertėjui, visuomenininkui **Vytautui Rubavičiui**. Iš viso sąrašė - 22 kandidatai, tarp jų yra ir buvęs Seimo narys Kazimieras Uoka, aktorius, portalo ekspertai.eu redaktorius Audrius Nakas.

Jei tik prasideda dialogas, pradedama šaukti apie asimiliacijos grėsmę. Taip Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) atstovai bandė paveikti į Vilnių atvykusį buvusį Lenkijos vadovą Aleksandr Kwasniewski. Buvęs Lenkijos prezidentas, neseniai visos Europos įgaliojimu sprendęs Ukrainos krizę, dabar žada imtis taikdariškos misijos ir Lietuvoje. Vilniuje jis tvirtino, jog sutrūkinęję Lietuvos ir Lenkijos strateginės partnerystės ryšiai kelia pavojų abiejų šalių saugumui. Tačiau valdančiosios LLRA atstovai A.Kwasniewski pripasakojo, kaip lietuviai juos diskriminuoja ir iš esmės siekia išnaikinti Vilniaus krašte, kaip esą padarė ir kitose Lietuvos vietose. Tiesa, buvęs Lenkijos prezidentas tokioms emocijoms bent kol kas, regis, nepasiduoda.

Pagaliau Seime pasirodė iniciatyva sustabdyti rinkėjų apgaudinėjimą, kai renkamas pareigas einantys politikai gali dalyvauti ir kituose rinkimuose. Tuo pasirūpino Vytautas Matulevičius, įregistravęs pataisą, apribojančią dviejų kėdžių siekiančius politikus. Įregistruotame projekte numatoma, kad Seimo, Europos Parlamento, savivaldybių tarybų nariais, šalies prezidentu negali būti renkami asmenys, jau išrinkti į kitas institucijas, jeigu jie, likus 65 dienoms iki rinkimų, neatsisakė šiose institucijose einamų pareigų. Pasak iniciatoriaus, tai ypač aktualu, nes šalyje jau įprasta, kad Seimo, EP ar savivaldybių politikai nesikuklina dar eidami pareigas dalyvauti ir kituose rinkimuose.

Per dešimt metų įvairiausio plauko valstybės tarnautojų padaugėjo daugiau nei 30-čia tūkstančių. Padaugėjo, nes vos ne kasmet steigiamos įvairiausios valstybinės įstaigėlės, prižiūrinčios kitas valstybines įstaigėles. Tuo metu politikų pasisakymai, kiek šaliai kainuoja valdininkų armiją prižiūrinti valdininkų armija, lieka tik kalbomis, nes iki šiol jokie ledai dėl to nebuvo išjudinti. pasak Seimo narės Virginijos Baltraitienės, didžiausia problema išlieka valstybinės įstaigos, funkcijomis besidubliuojančios viena su kita, taip pat įstaigos, prižiūrinčios kitas įstaigas. It kokia mitybos grandinė, negalinti viena be kitos. „Valstybinės energetikos inspekcijos, kuri privalo nagrinėti įvairius energijos vartotojų skundus bei išduoti veiklos licencijas, funkcijos yra tokios pačios, kaip Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos. Inspekcijoje dirba 11 skyrių vedėjų, kurių alga gerokai viršija 4000 litų, o iš viso inspekcijoje darbuojasi 101 įvairaus pobūdžio specialistas”, - kalbėjo Seimo narė. **ELTA**

Vasario 26-27 dienomis Briuselyje (Belgija) vyko NATO šalių gynybos ministrų pasitarimas. Vienas iš svarstomų klausimų – įvykiai Ukrainoje. Nuotraukoje iš k.: NATO generalinis sekretorius Anders Fogh Rasmussen ir JAV gynybos sekretorius Chuck Hagel. **NATO nuotr.**

UKRAINA PRAŠO NATO PARAMOS

Ukraina NATO ministrų prašė paramos užtikrinant teritorinį vientisumą, Krymo valdžios pastatus užėmus prorusiškiems ginkluotiems asmenims.

NATO ministrų susitikime Briuselyje dalyvavęs krašto apsaugos viceministras Marijus Velička žurnalistams sakė, kad tai buvo vienintelis prašymas iš Ukrainos pirmojo gynybos viceministro Oleksandro Oliynyko, kuris dalyvavo NATO - Ukrainos komisijos posėdyje.

„Konkrečios priemonės buvo tai, jog NATO, kaip organizacija, pripažįsta, jog Ukrainos teritorija yra nedaloma ir neskaidoma į jokus dalis ir tai šiandien yra vienintelis jų prašymas, kuris buvo išsakytas”, - teigė M.Velička.

Ukrainos ambasadorius NATO Ihor Dolhov savo ruožtu žurnalistams vasario 27 d. pasibaigus ministrų susitikimui išreiškė viltį, kad Rusijai išsakyti tarptautinės bendruomenės raginimai dėl Ukrainos bus efektyvūs.

„Mes tikimės, kad visos šalys, ypač kai situacija yra tokia sudėtinga, veiks pagal tarptautines normas. Nėra tokios tarptautinės teisės, kuri leistų interferenciją, ypač karinę, į kitos šalies vystymąsi. Todėl mes klaunamės tarptautinėmis normomis ir taip pat tikimės, kad raginimai, kuriuos galime girdėti ne tik iš Briuselio, bet ir kitų vietų Rusijos valdžiai, duos rezultatų”, - kalbėjo ambasadorius.

NATO neturi plano, kaip reaguoti į rusų veiksmus

NATO neturi plano, kaip elgtis Rusijos intervencijos į Ukrainą atveju, praneša agentūra „Reuters”.

Aljansas nesiėmė priemonių, kad galėtų reaguoti į

galimus rusų karinius veiksmus Ukrainoje, pareiškė JAV generolas Philip Breedlove. Anot jo, svarbiausia dabar yra taikiai sureguliuoti konfliktą.

Rusija savo daliniuose pasienio su Ukraina regione paskelbė kovinę parengtį. Maskva pareiškė „stipriai ir bekompromisiškai” ginsianti savo tautiečių teises Krymo pusiasalyje.

Ukraina, priešingai nei Rusijos kaimynės Lenkija ar Baltijos šalys, nėra NATO narė. Tačiau Aljansą ir Ukrainą jungia partnerystės sutartis.

JAV ir NATO perspėja Rusiją vengti „nesusipratimų” Kryme

JAV gynybos sekretorius Chuck Hagel pasekė NATO pavyzdžiui ir paragino Rusiją nesiimti jokių veiksmų, kurie galėtų sukelti nesusipratimų Krymo autonominiame regione, kurio gyventojų dauguma yra rusai.

Ch.Hagel pareiškimas nuskambėjo, kai Kremlį palaiškantys ginkluoti asmenys užėmė regiono administracinius pastatus, o Maskva nurodė patikrinti savo kariuomenės kovinę parengtį ir pradėjo pratybas šios buvusios sovietų respublikos pasienyje.

„Aš atidžiai stebiu Rusijos karines pratybas... Tikiuosi, kad jų veikla bus skaidri”, - kalbėjo Ch.Hagel. „Raginu juos nedaryti jokių žingsnių, kurie galėtų būti klaidingai suprasti arba sukelti nesusipratimų”, - Ch.Hagel sakė spaudos konferencijoje, baigiantis NATO gynybos ministrų dviejų dienų susitikimui.

Svarbiausias susitikimo klausimas buvo padėtis Ukrainoje, paskutinę minutę į darbotvarkę buvo įtrauktas NATO ir Ukrainos komisijos susitikimas.

Vašingtonas nerimauja dėl paskutinių įvykių, ypač Kryme, ir toliau „kalbasi su Rusijos kolegomis” apie jų ketinimus, sakė gynybos sekretorius.

Kiek anksčiau NATO vadovas Andersas Fogh Rasmussen sakė, jog nemato Rusijos galbūt planuojamos karinės intervencijos ženklų, nors ir pats perspėjo Maskvą nesiimti jokių veiksmų Kryme, kurie galėtų padidinti įtampą ir sukelti nesusipratimų.

„Neturime jokios informacijos, rodančios, kad Rusija turi karinio įsikišimo planų”, - sakė jis.

Paklaustas apie karines pratybas NATO vadovas atsakė: „Rusai mus apie tai informavo ir aiškiai leido suprasti, kad šios pratybos neturi nieko bendra su įvykiais Ukrainoje”.

Tačiau tokios karinės pratybos „nepalengvina” padėties, pridūrė A.F.Rasmussen.

NATO vadovas paragino visas šalis daryti viską, kad padėtis taptų ramesnė. „Mums reikia sprendimų, kurie nurašintų padėtį, ir visų dalyvaujančių šalių atsakomybės”, - kalbėjo jis. **ELTA, NATO**

JAV STIPRĖJA NEGATYVI NUOSTATA RUSIJOS ATŽVILGIU

JAV viešosios nuomonės tyrimo institutas atliko tyrimą, kurio metu išsiaiškino, kad 60 nuošimčių amerikiečių negatyviai vertina Rusiją. Atkreipiamas dėmesys, kad negatyvi nuostata stiprėja, nes dar prieš metus negatyviai vertinančių buvo 44 procentai, o 2003 metais - 30. Tai reiškia, kad per dešimtmetį neigiamai vertinančių Rusiją amerikiečių skaičius išaugo dvigubai. Vladimir Putin negatyviai vertina 63 procentai amerikiečių.

Apklausa buvo vykdoma prieš pat Sočio olimpinį žaidynių atidarymą. **Bernardinai.lt**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Gediminas Markevičius, Redaktorius / Editor
2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

APIE PREMJERO VADYBINIUS GEBĖJIMUS

Lietuvos premjeras Algirdas Butkevičius, nuo pat tos akimirkos, kai Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė jį paskyrė Vyriausybės vadovu, nesiliauja stebinti Lietuvos žmonės ir pasaulį savo nepastovumu. Iš ryto tvirtina viena, po pietų ar pavakare – viskas atvirkščiai. Neseniai paaiškėjo, kad premjeras gali ir grasinti. Pasirodo, besitraukianti viešosios įstaigos „Investuok Lietuvoje” vadovė Milda Dargužaitė žiniasklaidai sakė visada jautusi valdančiųjų spaudimą, o iš premjero Algirdo Butkevičiaus netgi sulaukusi grasinančio skambučio.

M. Dargužaitė „Investuok Lietuvoje” direktore tapo 2012 metas, prieš tai dirbo ūkio ministro R. Žylio patarėja. Dar anksčiau ji dirbo viceprezidente JAV investicijų banke „Goldman Sachs”, buvo baigusi mokslus JAV. Bet Algirdo Butkevičiaus vyriausybei profesionalų nereikia.

Gal todėl nestebina ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. priimtas vienas iš išaiškinimų dėl dvigubos pilietybės, kai JAV gavęs pilietybę Lietuvos pilietis tampa Lietuvai neberekalingas. Galima prisiminti atvejį, kai Kovo 11-osios Akto signataras Virginijus Pikturna prarado Lietuvos pilietybę, nes gavo JAV. Vėliau jam panorėjus dalyvauti konkurse į Lietuvos radijo ir televizijos komiteto direktoriaus pareigas, Lietuvos žiniasklaida puolė skelbti, kad amerikonas nori vadovauti Lietuvos televizijai. Štai toks požiūris į Lietuvos žmonės, išvykusius iš Lietuvos, baigusius mokslus užsienyje (dažniausiai JAV ar kituose Vakarų universitetuose), įgijusius gyvenimiškos patirties ir jau turintiems finansinį pagrindą.

Praėjusi Andriaus Kubilio vyriausybė buvo pasikvietusi ne vieną išvykusį iš Lietuvos profesionalą, kurie krizės metu padėjo siekti ekonominio šalies stabilumo. „Versli Lietuva” agentūros vadovą Paulių Lukauską naujoji valdžia „išėdė” dar 2013 m.

Apie „Investuok Lietuvoje” vadovę „įžvalgomis” pasidalino Seimo Biudžeto ir finansų komiteto vadovas Bronius Bradauskas, išgarsėjęs šokiruojančiais pasisakymais apie žydus ir tremtinius. Šį kartą žiniasklaidai jis sakė, kad kalti ne ministrai, o M. Dargužaitės aikštingumas. „Jei ji būtų gerai dirbusi, jai nereikėtų ir atsistatydinti: viena ministrė neįtiko, antras neįtinka. Tai gal kaltų reikėtų ieškoti savyje. O jei parengiami geri projektai, nemanau, jog ministrai yra tokie kvaili, kad neįvertintų jos triūso. Aš buvau su ja susitikęs viename posėdyje, ten yra kiti dalykai. Ji – aikštinga mergaitė ar moteris, nežinau. Gal reikia paieškoti jos charakterio bruožuose nesutarimo priežasčių”, – įsižeidęs kalbėjo seimūnas.

Bet aiškėja paprasta priežastis: mokslus ir gyvenimo patirties įgavę užsienyje (Milda Dargužaitė – JAV, Paulius Lukauskas – Anglijoje) buvo nepratę, kad reikia į darbą priimti neprofesionalus, tačiau valdantiesiems artimus giminaičius, nepratę imti kyšių (buvusi ūkio ministrė Birutė Vėsaitė atvirai klausė „Versli Lietuva” vadovo Pauliaus Lukausko, kiek jis „gauna papildomai”).

Buvęs Andriaus Kubiliaus vyriausybės ūkio ministras Dainius Kreivys prognozuoja apokaliptinį scenarijų – toliau vykdamą tokią neįtikusių profesionalų medžioklę, Lietuvos ekonomikos vėl laukia recesija.

Jonas Kurtakis

1949 M. DEKLARACIJA – DAR VIENAS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠAUKLYS

Šiuolaikinėje Lietuvos istorijoje žinomi du pagrindiniai valstybės nepriklausomybės dokumentai, priimti 1918 ir 1990 m. Bet dažnai pamiršamas trečias, kuris gimė ištis baisionis okupacijos ir nepaprastos konspiracijos sąlygomis – prie spingsulės partizanų slėptuvėje. Jokiu būdu nedėdami šių dokumentų ant svarstyklių, drįstame teigti, kad 1949-ųjų vasario 16-osios Deklaracija tiesiogine prasme pasirašyta tautos patriotų krauju.

Bet iš pradžių pasikartokime istoriją.

Dingęs svarbiausias valstybės dokumentas

Taigi, Vasario 16-ąją mes pažymime ne vieną, bet dvi svarbias valstybines datas. Pirmoji daugmaž mums žinoma. 1918 m. vasario 16 d. Vilniuje buvo pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, tačiau iki šiol neaišku, kur dingo jo originalas ir dublikatas. Kaip prieš metus rašė dienraščio „Verslo žinios” priedo „Savaitgalis” korespondentė Marta Kuzmickaitė, kalbinusi istoriką Raimundą Klimavičių (2003 m. jis išleido knygą „Neįminta XX amžiaus Lietuvos istorijos mįslė. Vasario 16-osios akto pėdsakais”), vos pasirašę Akto originalą, Lietuvos Tarybos signatarai jį atidavė Jonui Basanavičiui, o šis esą Akta pametė ar užmiršo jo buvimo vietą. Tokią versiją tarsi patvirtina 1940 m. signataro Petro Klimo laiškas istorikui Adolfui Šapokai. Jame P. Klimas rašo, kad originalas turi būti Lietuvių mokslo draugijos, kurią 1907 m. ir įkūrė J. Basanavičius, bibliotekoje, esą J. Basanavičius tą dokumentą įdėjęs į knygą ir pamiršęs. Tačiau dokumento ten nerasta.

Toliau rašoma, kad Akto dublikatą nuo 1918 m. vasario 16 d. saugojo signataras Petras Klimas, bet 1925 m. su kitais turėtais Lietuvos Tarybos dokumentais jį perdavė Prezidento kanceliarijai Kaune. Taigi, čia jis turėjo būti laikomas iki 1940 m. birželio 15 d., kai į Lietuvą įsiveržė sovietai. Manoma, kad vėliau dokumentą kanceliarijos vadovas Pijus Bielskus išvežė į savo tėviškę ir paslėpė brolio Vinco Bielskaus sodyboje. Apie tai jo giminės prakalbo tik po kelių dešimtmečių, kai grįžo iš tremties. Bet ir šio dokumento nepavyko rasti.

Istoriko R. Klimavičiaus žiniomis, dokumentų buvo ieškoma Švedijos, JAV ir Vokietijos archyvuose, tačiau pastangos kol kas bevaisės.

„Yra galimybių jį rasti. Jeigu kas nors ieškotų...”, – liūdnei šyptelėjęs žurnalistei pridūrė istorikas. 2018 m. minėsime Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį. Jo nuomone, valstybės garbės reikalas būtų paskatinti tyrimui Vasario 16-osios akto likimui išsiaiškinti.

Sunkus metas įtvirtinti nepriklausomybę

Beje, 1918 m. Nepriklausomybės Aktas buvo pasirašytas I pasaulinį karą pralaimėjusių vokiečių, besitraukiančių į Berlyną, užimtame Vilniuje. **Kaizerio vietininkai kontroliavo „Lietuvos aidą”, kuriame buvo paskelbti dokumentai, ir sunaikino spaustuvę, kuriame laikraštis buvo spausdinamas.** Tačiau žinia spėjo pasklisti po pasaulį. Vasario 18 d. Akto tekstas buvo perspausdintas ir Vokietijos laikraščiuose – „Das Neue Litauen”, „Vossische Zeitung”, „Taegliche Rundschau”, „Kreuzzeitung” ir kituose.

1918 m. kovo 23 d. imperatoriaus Vilhelmo II aktu Vokietija pirmoji pripažįsta Lietuvos valstybę, bet su sąlyga, kad Vasario 16-osios Aktas turi veikti 1917 m. gruodžio 11 d. akto rėmuose, o tai reiškė, kad Vokietija nežada atsisakyti nuo Lietuvos. Pagal Berlyno keliamas sąlygas Lietuva ir Vokietija sudarys tvirtas ir amžinas sutartis dėl karinio bendradarbiavimo, dėl muitų, susisiekimo ir pinigų. Tačiau vėliau jis leido Lietuvai atsisukti nuo kitų valstybių, pavyzdžiui, nuo bolševikinės Rusijos, bet ne nuo Vokietijos, sudarant su ja tvirtą ilgalaikę sąjungą. Lietuvos Taryboje buvo sutarta, kad LDK vėliavos laikinai bus atsisakyta, nes ji plevėsuos tik visiškai atkūrus nepriklausomą valstybę.

Tų metų vasarą kaizeris pralaimėjo karą Vakaruose, lapkritį Vokietijoje kilo revoliucija, tad „amžinosios sąjungos” planai atidedami, o iš Rytų jau veržėsi Raudonoji armija. **Liepos 9 d. Lietuvos Valstybės Taryba, priešindamasi vokiečių aneksiniams siekiams prijungti kraštą prie Prūsijos ir Saksonijos, ieškojo išeities ir paskelbė Lietuvą konstitucine monarchija,** II-uoju Lietuvos karaliumi išrinko Viurtembergo hercogą Vilhelmą von Urachą. Taip įgyvendinama sena monarchijos šalininkų svajonė – atkurtoji Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė trumpam tapo Lietuvos karalyste. Bet vėlgil neilgam: lapkričio 2 d. Lietuvos Valstybės Taryba atšaukė nutarimą dėl Vilhelmo von Uracho išrinkimo karaliumi.

mi ir priėmė Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatinius įstatus.

Antrasis dokumentas – nuožmaus karo sąlygomis

Su kitu ne mažesnės svarbos valstybiniu dokumentu pasisekė labiau. Lygiai po 31-rių metų, 1949-ųjų vasario 16 d., Visos Lietuvos partizanų suvažiavime priimta Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) tarybos Deklaracija buvo rasta išlikusiame KGB archyve 1990 m. kovo 11 d. atkūrus nepriklausomybę. Dar vienas jos egzempliorius aptiktas iškastame partizanų archyve, ypač daug bidone paslėptų dokumentų rasta 2004 m. Radviliškio rajone Mėnaičių (dabar Minaičių) kaime ūkininko Stanislovo Mikniaus sodyboje, kur 1948 m. rudenį įrengtame Prisikėlimo apygardos štabo bunkeryje ir buvo pasirašyta Deklaracija. Jos signatarai – aštuoni Lietuvos partizanų apygardų vadai, kurių nė vienas taip ir nesulaukė nepriklausomybės.

1949 m. vasario 2-22 d. čia vyko Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas (konspiracijos tikslais jo dalyviai atvyko iš skirtingų kaimų), kuriame buvo nutarta Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo organizaciją pavadinti Lietuvos laisvės kovos sąjūdžiu. Suvažiavimo šūkiu pasirinkta lotynų sentencija „Rede, quod debes” – „Atiduok, ką privalai”, kuri buvo papildyta svarbiu žodžiu „Atiduok Tėvynei, ką privalai”.

Kituose posėdžiuose buvo sudaryta LLKS vadovybė, svarstoma sąjūdžio politinė programa, ginkluotojo pasipriešinimo taktika, sąjūdžio politinė, ideologinė, organizacinė ir kita veikla, LLKS statutas, partizanų uniformos, pareigų ir laipsnių ženklai ir kt. Priimti kreipimaisi į sąjūdžio dalyvius ir visus Lietuvos gyventojus.

Tik 1999 m. sausio 12 d. Seimas priėmė įstatymą, kuriuo ši Deklaracija paskelbta Lietuvos valstybės teisės aktu: **„LLKS Taryba, priimdama Deklaraciją, buvo vienintelė teisėta valdžia Lietuvos teritorijoje”.** Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) direktorė Birutė Burauskaitė rašė, kad Deklaracija kartu su kitais Lietuvos partizanų vadų suvažiavime priimtais dokumentais sudarė teisinį ir politinį Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo pagrindą, suteikė laisvės kovoms naują

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė pagerbė žuvusių Maidano dalyvių atminimą ir pasirašė užuojautų knygoje Ukrainos ambasadoje.

R. Dačkauskas nuotr.

PREZIDENTĖ TELEFONU KALBĖJOSI SU LAIKINUOJU UKRAINOS VADOVU

Vilnius, vasario 27 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė telefonu kalbėjo su Ukrainos Aukščiausios Rados pirmininku, laikinai einančiu Prezidento pareigas Aleksandr Turčinov.

Lietuvos vadovė pasveikino Radą paskyrus naująjį Ukrainos Ministrą Pirmininką Arsenijų Jaceniuką ir suformavus šalies vyriausybę. Valstybės vadovės teigimu, svarbiausias naujosios vyriausybės uždavinys - užtikrinti

Ukrainos vienybę ir nedelsiant spręsti neatidėliotinas ekonomines problemas. Tam, pasak Prezidentės, yra būtinas visų Ukrainos politinių jėgų susitelkimas ir nacionalinis susitarimas.

Prezidentė taip pat išreiškė paramą Ukrainos suverenumui ir teritoriniam vientisumui. Prezidentė pabrėžė, jog bet koks išorinių jėgų kišimasis į Ukrainos vidaus politinę

situaciją prieštarauja tarptautinės teisės principams ir yra nepateisinamas. Šalies vadovė taip pat pabrėžė, jog labai svarbu užtikrinti, kad Ukrainoje šiemet vyksiantys prezidento rinkimai būtų sąžiningi ir demokratiški.

Laikinasis Prezidentas asmeniškai padėkojo šalies vadovei už Lietuvos paramą Ukrainai ir pagalbą nukentėjusiems.

Prezidentės spaudos tarnyba

KRYME DIDĖJA ĮTAMPA

Ukrainos nacionalinės saugumo ir gynybos komiteto sekretorius Andrej Parubij neatmetė galimybės, kad Krymo pusiasalyje gali būti įvesta nepaprastoji padėtis. Tuo tarpu išskirtinėje Ukrainoje nepageidaujamo prezidento Viktor Janukovyč spaudos konferencijoje jis pareiškė, kad Krymas turi likti Ukrainos sudėtyje plačios autonomijos pagrindu. Kaip bebūtų - fiksuojami rusų lėktuvai ir šarvuočiai. Tuo tarpu ukrainietiškiems lėktuvams oro erdvė uždaryta. Naujausiais duomenimis, Krymas liko be interneto, negalima susisiekti laidiniais telefonais, neveikia ir kai kurie mobiliojo ryšio operatoriai.

„Tai vienas iš svarstomų scenarijų, - „Interfax“ korespondentams sakė pašnekovas, paklaustas ar neramumų apimtame pusiasalyje gali būti įvesta nepaprastoji padėtis. - Taip pat ieškome kitų efektyvių priemonių situacijai Krymo pusiasalyje lokalizuoti“.

Sekretoriaus nuomone, oro uostų užėmimus Kryme organizavo Kremlius pareigūnai.

„Tai atskiros grupės... koordinuojamos iš Maskvos,“ - sakė A. Parubijus, pabrėžęs, kad Ukrainos kariuomenė į Krymo pusiasalį negali būti

įvesta nepaskelbus nepaprastosios padėties.

Remiantis Ukrainos įstatymais nepaprastoji padėtis parlamento sprendimu gali būti įvesta laikotarpiui iki dviejų mėnesių.

Šarvuočių kolona jau Simferopolyje

Vasario 28 dieną, šarvuočių kolona jau atsidūrė Simferopolio teritorijoje, skelbia „Ukrainskaja pravda“.

Kaip rašo „5-ojo kanalo“

korespondentė Inna Nerodyk, šarvuočių transporterių kolona jau yra Simferopolio teritorijoje. „Kai tik kariškiai pamato kamerą, šaukia: „Nefilmuok!“, o kitas rėkia: „Atimk iš jo kamerą“, - rašė ji socialiniame tinkle „Twitter“.

Savo ruožtu SKM komunikacijų direktorė Anastasija Emčenko pranešė, kad „Ukrtelekom“ prarado ryšį su savo padaliniu Kryme („Ukrtelekom“ priklauso įmonei SKM).

ELTA, LRT, REUTERS

DĖL PARAŠŲ ATŠAUKIMO

Suklaidintų piliečių teisė pareikšti, kad jie pakeitė savo nuomonę dėl referendumo negali būti paneigta.

Klausimas toks, ar jų pareikšta valia bus pripažįstama ir parašai anuliuoti, ar suklydęs pilietis jausis patekęs į spąstus, kaip aiškinama, „be teisinių galimybių“ tarti kitaip: nepritariu. Netiesa, tarti visada galima ir būtina, jei žmogus įsitikino, kad Lietuvos referendumas atsakyti Europos sutarties, jei „pavyktų“, gresia piliečiams ir šaliai visokeriopais nuostoliais, o pasirašiusieji liktų moraliai atsakingi. Valdiškos institucijos, kaip VRK, teisimai arba Seimas gali tarti ir

prastai: ne, dabar jau liekate pilietinės atsakomybės spąstuose, nereikėjo suklysti. Atšaukiate, bet mes jūsų atšaukimo nepriimame.

Manau, tai būtų neteisinga, ginčytina, tačiau piliečiai, pareiškę atsisakymo valią, bent savyje nusiimtų moralinę atsakomybę už galimas pasekmes. VRK privalo kaupti ir saugoti tokius pareiškimus.

Visai kitas klausimas, nors nežinia ar svarstomas, tai masinis parašų klastojimas. Paaiškėjo, kad tariamai to paties asmens parašas – referendumo lape ir papildomai patikrinus tapatybę – ne sykį raiškiai skiriasi.

Kuriuo parašo atveju įvyko

(Atkelta iš 3 psl.)
1949 M...

pobūdį, įteisino LLKS kaip visuotinio organizuoto ginkluoto pasipriešinimo sovietinei okupacijai organizaciją, o jos Tarybą – kaip vienintelę teisėtą valdžią okupuotos Lietuvos teritorijoje.

Deklaracijoje pabrėžta, kad galutinis partizanų kovos tikslas – Lietuvos parlamentinės respublikos atkūrimas pagal 1920-1926 metų pavyzdį, remiantis 1918 m. Nepriklausomybės aktu ir 1922 m. konstitucija. Suvažiavimo metu buvo siūloma atkurti nepriklausomą Lietuvą ir autoritarinės 1938 m. konstitucijos dvasia, tačiau daugelis LLKS Tarybos narių išreiškė norą nesieti dokumento su pasitraukusio iš Lietuvos Antano Smetonos valdymo laikais galiojusiu pagrindiniu įstatymu.

Deklaracija paskatino blėstantį ginkluotą pasipriešinimą

Suvažiavime Jonui Žemaičiui suteiktas Laisvės kovotojo partizano generolo laipsnis. Pripažinta, kad vienas iš dokumento signatarų Lietuvos partizanų vadas Jonas Žemaitis-Vytautas tuo metu buvo vienintelis teisėtas kovojančios Lietuvos valstybės vadovas. 1995 m. apie J. Žemaitį buvo sukurtas dokumentinis filmas „Ketvirtasis Prezidentas“. Kai kurie istorikai jį prilygina generolui Charlesui de Gaulle'ui, karo metu net nepartizanavusiam, o gyvenusiam Londone ir vadovavusiam „Laisvosios Prancūzijos“ judėjimui; jis ir dabar Prancūzijoje yra oficialiai laikomas Prancūzijos Valstybės vadovu karo metais.

Istorikai pastebi, kad 1949-ieji partizaniniam pasipriešinimui buvo niūrūs metai. Iškart po Lietuvos okupacijos, 1944 m. kilusios

ginkluotos kovos nebuvo gerai koordinuojamos, nes nebuvo vieningo pasipriešinimo štabo. Per penkerius metus atsirado daug abejojančių tokios kovos tikslingumu ir iš Vakarų sklindančiais raginimais jos nenutraukti iki galutinio išvadavimo. Šmižinėjo provokatoriai ir KGB agentai, jų pasitaikydavo ir tarp partizanų. Istorikas Dalius Žygelis atkreipė dėmesį, kad tais pačiais metais žuvo pusė Deklaracijos signatarų.

Pagal LGGRTC skelbiamus duomenis, Lietuvoje 1944-1952 m. laikotarpiu buvo suimta 18 819 pasipriešinimo sovietų okupacijai dalyvių, iš kurių 12 459 buvo pogrindžio kovotojų rėmėjai. Per visą partizaninio karo laiką Lietuvoje žuvo 20 101 partizanas (apie pusė 16-21 m. amžiaus partizanų). Per šį laikotarpį legalizavosi 8 493 kovotojai. Bet jėgos seko. 1944 m. rudenį veikė apie 12 tūkst. Lietuvos partizanų, 1945 m. pavasarį – apie 30 tūkst., o 1946 m. vasarą – jau tik apie 4,5 tūkst., 1950 m. rudenį – vos apie 1,2 tūkst. Lietuvos partizanų.

1949-ųjų Deklaracija tapo stimulu tęsti organizuotą partizaninį pasipriešinimą. D. Žygelis priminė, kad tuo metu žmonės nelabai tikėjo, jog 1949 m. dar įvyks konfliktas tarp Rytų ir Vakarų, padėsiantis partizaniniam pasipriešinimui iškovoti nepriklausomybę, todėl Deklaracija savo aktualumu buvo akivaizdžiai skirta tam laikui, kai bus galimybė atkurti nepriklausomą valstybę – nesvarbu, kiek laiko reikės laukti tokios galimybės. Nors iki 1953 m. ginkluotas pasipriešinimas išblėso, tačiau Deklaracijos dvasia gyvavo iki pat Kovo 11-osios. Tiesa, Nepriklausomybės akto signatarai dar nežinojo apie šio dokumento buvimą. Galima daryti prielaidą, kad balsavimo metu jėgų santykis būtų kitoks...

Neseniai mes žvaliai ir triukšmingai pažymėjome 1918 m. valstybės atkūrimo metines, netrukus švėsime Kovo 11-ąją. Kodėl negirdomis praleidžiame tokiu sunkiu metu priimtą 1949 m. Deklaraciją? Ar tai nebuvo tiesiogine prasme partizanų krauju, o ne didmiesčio centre prie arbatėlės susėdusių inteligentų pasirašytas mūsų nepriklausomybės aktas? Juk neužtenka vien suremontuoti vėjo perpučiamą namelį ar slėptuvėje įrengti muziejėlį, kur tik per jubiliejus apsilanko valstybės vadovai: atmintis apie to meto didvyrius turi užsukti ir į mūsų širdis...

Česlovas Iškauskas,
www.iskauskas.lt

klastojimas – tad ir baudžiamasis nusikaltimas – nustatys Generalinė prokuratūra, kaip ir galimą parašų rinkėjo atsakomybę; tačiau tokie vieno piliečio skirtingi parašai turėtų būti atmesti iš karto vos pastebėjus. Kažkieno problema, kad jų daug. VRK narys, dalyvavęs tikrinime, neištvėręs paskelbė: septyni procentai! Iš 300.000 tai būtų jau 20.000 naikintųjų (arba įšaldytų su dvigubais klausukais) nežinia kieno parašų. Toliau apie atsakomybę tekomentuoja teisininkai. Pavišinta, kad referendumo organizatoriai mėgino aršiai priešintis jų surinktų parašų patikrinimui. Kodėl?

Vytautas Landsbergis, *europarlamentaras*

LIETUVIŲ KALBOS KOMISIJA DĖL NELIETUVIŠKŲ RAŠMENŲ PASUOSE

Konstituciniam Teismui (KT) paskelbus, kad nustatydamas vardo ir pavardės rašymo pase taisyklės Seimas turi gauti lietuvių kalbos specialistų „aiškiai išdėstytą poziciją“, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) pirmininkė Daiva Vaišnienė pažymi, kad **komisija jau išdėstė savo poziciją 1991 metais, kuri nepakito**. Tada komisija teigė, kad lietuviškuose pasuose tam tikromis aplinkybės nelietuviškų rašmenų gali būti.

„Noriu atkreipti dėmesį į trečią nutarimo punktą (1991 metų Aukščiausios Tarybos nutarimas – red.), kuriame sakoma, kad jei asmuo buvo užsienio valstybės pilietis, tapęs Lietuvos Respublikos piliečiu, jis gali turėti pavardę, perrašytą į Lietuvos Respublikos piliečio asmens dokumentus. Vadinasi, tie asmenys, kurie tampa Lietuvos Respublikos piliečiais ar atgauna pilietybę, turi teisę perrašyti tą pavardę lotyniškais rašmenimis, kokia buvo. Tokia buvo pirminė komisijos nuostata, kuri nėra pasikeitusi“, – „Žinių radijo“ laidoje „Aktualioji valanda“ sakė D. Vaišnienė. Paklausus, ar tai reiškia, kad pasuose gali būti nelietuviškų raidžių, ji atsakė „taip“.

Ji taip pat pridūrė, kad po 1999 metų KT nutarimo ir jo išaiškinimo 2009 metais, taikoma tokia bendra tvarka, kad lietuviškuose pasuose rašoma tik lietuviškais rašmenimis. „Komisija paliko tą galimybę, bet po KT sprendimo tokios galimybės taikyta nebuvo. Jeigu bus politinė valia priimti tokį sprendimą (rašymą nelietuviškais rašmenimis pasuose – red.), mes, žinoma, tą labai stebėsime. Visa komisija turės priimti sprendimą, ar tai yra visiškai nevaržomas procesas, kaip bus tie rašmenys vartojami, ar jie bus laisvai vardyne, ar galės žmogus rašyti savo vardą ir pavardę su dviguba v“, – kalbėjo D. Vaišnienė.

KT taip pat išaiškino, kad kalbininkų siūlymu gali būti nustatytos ir kitokios taisyklės nei esančios Aukščiausiosios Tarybos 1991 metų nutarime. Jame įtvirtinta, kad nelietuviški vardai ir pavardės lietuviškuose pasuose rašomi lietuviškais rašmenimis pagal tarimą.

Po šio KT nutarimo Vyriausybė vėl ketina prašyti VLKK išvados.

KVIEČIA VIENINTELIS IŠEIVIJOJE LIETUVIŲ MEDICINOS MUZIEJUS

Tie, kurie domisi išeivijos istorija, gerai žino, kiek protingų, gabių, savo tikslo atkakliai siekiančių lietuvių, nepaisydami daugybės kliūčių, padarė puikią karjerą svetur. Tūkstančiai sėkmės istorijų liudija, kad pasiekti profesinių aukštumų galime ne tik savame krašte, bet ir gyvendami kitose šalyse. Sunku suskaičiuoti, kiek mokslininkų, menininkų, įvairiausių profesijų tautiečių pasaulyje yra gerbiami už gabumus, talentą, darbštumą. **Medikai yra vieni tokių, garsėjantys savo profesiniais pasiekimais toli už Lietuvos ribų.** Šimtai jų skyrė savo gyvenimą ne tik ligonių gydymui – nuo „Aušros“ laikotarpio lietuvių gydytojai rėmė laisvės kovas bei kultūrinę veiklą ir išeivijoje tęsia lietuviybės puoselėjimo tradicijas. Tai liudija straipsniai spaudoje, knygos apie lietuvių gydytojus, tačiau lietuvių medikų nuopelnais geriausiai įsitikinsite, apsilankę Čikagoje esančiame Lietuvių medicinos muziejuje, įkurtame a. a. dr. Mildos Budrienės ir prof. dr. Jono Račkausko iniciatyva Litanistikos tyrimo ir studijų centre, Jaunimo centre.

Muziejaus vitrinos puošia Jaunimo centro koridorius ir kiekvienas lankytojas gali apžiūrėti unikalius muziejaus eksponatus. Kol kas muziejus yra vienintelis išeivijoje, renkantis ir eksponuojantis medicinos istoriją apie lietuvių gydytojus, kurie ir labai sunkiomis DP (Displaced Persons - perkeltieji asmenys) stovyklų sąlygomis bei atvykę į Ameriką gydė žmones. Muziejaus rinkinį sudaro Lietuvos medikų ir farmacininkų asmeniniai daiktai, medicinos prietaisai, dokumentai, nuotraukos, moksliniai darbai, straipsniai, leidiniai. Nemažai vietos užima įvairių Amerikos lietuvių gydytojų organizacijų dokumentai.

Lietuvių medicinos muziejaus iniciatorė ir direktorė dr. Milda Budrienė jau 1950 metais pradėjo rinkti duomenis apie senosios emigracijos lietuvių gydytojus. Tai buvo Lietuvių medicinos muziejaus pradžia. Apie Lietuvių medicinos muziejaus steigimą dr. M. Budrienė pradėjo tartis su prof. dr. J. Račkausku dar 1986 m., kai jis statė vitrinines spintas ir rengėsi atidaryti savo vadovaujamame Litanistikos tyrimo ir studijų centre (LTSC) naują skyrių – Lietuvių muziejų. Profesorius gydytojos planams pritarė. 1988 m. iš Jaunimo centro vadovybės

Lietuvių medicinos muziejaus atidarymas 1988 m.

Jono Tamulaičio nuotr.

buvo gautas ir atitinkamai įrengtas kambarys, kur tų pačių metų rugsėjo 28 d. buvo iškilmingai atidarytas Medicinos muziejus.

Dr. M. Budrienės asmeninis rinkinys žymiai pasipildė 1956 m., mirus garsiam vaistininkui Pranui Rakui – jo sūnus F. Rakas dr. Budrienei atidavė tėvo vaistinėje užsilikusį senų medicininių daiktų.

Muziejaus knygų skyriuje saugomos senųjų lietuvių emigrantų gydytojų A. Karaliaus, A. Graičiūno, J. Kaskiaučio ir kitų parašytos knygos. Seniausi muziejaus įsigyti leidiniai – dvi dr. J. Basanavičiaus knygos – „Žiponas ir Žiponė“, parašyta 1884 m., ir „Hygiena“, parašyta ir išleista Čikagoje 1897 m. Yra knygų iš nepriklausomos Lietuvos, parašytų profesorių dr. Buinevičiaus, Vinco Kanaukos, Petro Avizonio ir kt. Taip pat gaunama naujausia literatūra medicininėmis temomis iš dabartinių lietuvių gydytojų profesorių ir mokslininkų. Muziejų karts nuo karto papildė dovanotais aparatais, dokumentais, nuotraukomis, instrumentais, knygomis, vaistais ir kitokiais dalykais lietuvių gydytojai, kurie išeina iš praktikos, arba jų kolegos bei giminaičiai.

Be lietuviškos medicinos bibliotekos, muziejus turi ir archyvą, kuriame yra sukaupta nemažai profesinių baigimo ir įvertinimo už nuopelnus dokumentų. Iš pastarųjų minėtinas dr. Motiejaus Nasvyčio, ėjusio ir Lietuvos kariuomenės epidemiologo pareigas, komandiruočių ir paskyrimų tarnybos lapai. Vienas iš įdomesnių archyvų – dr. Andriaus Liucijono Graičiūno praėjusio šimtmečio istorinė medžiaga, aprėpianti ne tik gydytojo

asmeninį gyvenimą, bet ir lietuvišką bei profesinę veiklą. Dokumentų skyriuje turime daktarų K. Oželio, V. Kanaukos, J. Zubkaus, K. Griniaus, V. Paprocko, Z. Rudaičio, S. Budrio archyvus. Atskirą vitriną sudaro prof. Jurgio Žilinsko daiktai ir dokumentai, ant muziejaus sienų iškabintos Amerikos lietuvių medikų sąjungos pirmininkų nuotraukos.

Daugelis muziejaus lankytojų stebisi vaistų bei medicinos instrumentų rinkiniais, vitrinose išdėstytais asmeniniais gydytojų daiktais. Seniausias tokios rūšies eksponatas – dr. Juozo Rugio, gydytojavusio Švėkšnoje, palikimas: rašalinė, kotelis (plunksnakotis), laikrodis; dr. Ferdinando Kauneckio naudoti medicinos instrumentai, dr. Motiejaus nasvyčio mikroskopas, kurį jis įsigijo Maskvoje 1911 metais. Muziejui perduotas d-rų Juozo ir Leopoldo trečiųjų biustas, iš dr. O. Damienės gauta sena, koja minama dantų gręžimo mašina. Be to, lankytojus domina ir stebina vaistingųjų augalų rinkiniai, seni Amerikoje ir Lietuvoje vartoti vaistai (pavyzdžiui, „Bayer“ aspirinas). Greta eksponuojami vaistinininko P. Rako vaistams gaminti instrumentai ir senoviškos vaistinės svarstyklės. Daugelis muziejaus eksponatų buvo aprašyti dr. M. Budrienės – ši nepaprasto darbštumo ir valios medikė yra parašiusi keletą knygų, apimančių išstisus lietuvių medicinos istorijos dešimtmečius. **Renkant medžiagą knygoms ir ruošiant jas leidybai dr. Budrienei talkino LTSC archyvų direktorė Skirmantė Miglinienė.**

Eksponatams gausėjant, nebeužteko vietos specialiai įrengtame muziejaus kambaryje. Septynios vitrinos

įrengtos gretimame koridoriuje, tokiu būdu tokios ekspozicijos, kaip lietuvių medicinos profesorių portretų galerija, karo lauko gydytojo darbo įrankiai, vaistai, dr. M. Budrienės kolekcijos – puošnios piliulių dėžutės, gali būti Jaunimo centro lankytojų apžiūrėtos net ir tada, kai muziejus uždarytas.

Litanistikos tyrimo ir studijų centras užmezgė ryšius su Lietuvos centrine medicinos biblioteka, iš kurios gaunama naujausia medicininė periodinė spauda, LTSC siunčia Amerikos lietuvių gydytojų suaukotą ir parūpintą naujausią medicininę literatūrą. Neseniai baigtas ruošti archyvo aprašas – jį galėsite rasti LTSC internetiniame puslapyje. Ypatingai kviečiame į muziejų lietuvių medikus ar mediciną studijuojančius jaunuolius – muziejuje esantis turtingas archyvas turėtų paskatinti šiandieninius Eskulapo tarnus toliau rašyti garbingą Amerikos lietuvių medicinos istoriją. O gal bus atgaivinta ankstesnė graži tradicija LTSC patalpose rengti jau kuris laikas nelabai girdimos Amerikos lietuvių medikų sąjungos (ALGS) susirinkimus – LTSC vadovybė mielai pritartų tokiai iniciatyvai. Taip pat laukiame ir naujų eksponatų muziejui – kviečiame lietuvių medikus pasidalinti jūsų profesinę bei visuomeninę veiklą liudijančiais dokumentais, nuotraukomis.

Norintys sužinoti apie muziejų daugiau kviečiami užsukti į Litanistikos tyrimo ir studijų centrą (5600 S. Claremont Avenue, Chicago, IL 60636), rašyti info@lithuanianresearch.org arba skambinti tel. 773-434-4545.

Litanistikos tyrimo ir studijų centro vicepirmininkė Loreta Timukienė

XVII Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimo dalyviai.

Rengėjų nuotr.

ARGENTINOJE VYKO XVII PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

2014 m. nuo sausio 30 d. iki vasario 2 d. Argentinoje vyko XVII Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimas.

Pirmoji suvažiavimo diena vyko Villa Lugano (Buenos Airių sostinėje) esančiame „Argentinos Lietuvių Centre“. Čia sugužėjo ne tik gausus Argentinos lietuvių jaunimo būrys, bet ir lietuviai iš Urugvajaus, Brazilijos, Kanados, JAV bei Lietuvos. Artėjant savaitgaliui dalyvių tik daugėjo. Iš viso dalyvavo daugiau nei 70 jaunuolių.

Po dalyvių registracijos vyko tradicinis susipažinimo vakaras. Jo metu suvažiavimo dalyviai susipažįsta vieni su kitais, bendrauja ir daugiau sužino vieni apie kitus.

Per pirmąsias dvi suvažia-

vimo dienas dalyviai aplankė jau minėtą „Lietuvių Centrą“, o taip pat ir kitą lietuvių draugiją – „Susivienijimą lietuvių Argentinoje“, įsikūrusį šalia Buenos Airių esančiame Lanus mieste ir šiemet švenčiantį šimto metų jubiliejų. Ten jaunimas sportavo ir maudėsi baseine. O prieš tai apžiūrėjo Buenos Aires, aplankė la Boca, San Telmo, Puerto Madero ir Plaza de Mayo rajonus. Tą dieną suvažiavimo atstovai taip pat internetu bendravo su Info TV žinių laida „Info diena“.

Likusioms dviem suvažiavimo dienoms jaunimas patraukė į šiek tiek atokiau nuo Buenos Airių esantį Berisą (70 km. nuo sostinės), tituluojamą „Buenos Aires provincijos imigrantų

sostinę“, ir laiką leido šios savivaldybės stovyklavietėje. Tame mieste gyvuoja dvi lietuvių draugijos „Nemunas“ ir „Mindaugas“ bei lietuviška radijo valandėlė „Ecos de Lituania“.

Berisse dalyviai mėgavosi įvairiomis pramogomis bei dalyvavo diskusijose. Jas inicijavo ir moderavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos Pietų Amerikos reikalų komisijos pirmininkas Juan Ignacio Fourment Kalvelis bei PLB valdybos Sielovados reikalų komisijos pirmininkas prelatas Edmundas Putrimas. Jie skatino jaunimą pasidalinti patirtimi iš jų mokslų Vokietijoje veikiančios lietuviškos Vasario 16-osios gimnazijos bei Vilniuje veikiančios gimnazijos Lietuvių namų. Diskutuota apie abiejų mokslo institucijų skirtumus bei bendrumus, apie naudą ir paradoksus, pavyzdžiui, kad

Pietų Amerikos jaunimui mokslas Lietuvoje kainuoja kur kas brangiau nei ekonomiškai gerokai stipresnėje Vokietijoje. Taip pat pasidalinta mintimis ir apie 2013 metais Londone vykusį Pasaulio lietuvių jaunimo Kongresą, Europos lietuvių ir tolimesnių pasaulio lietuviškų bendruomenių skirtumus, nuo jų nutolusias aktualijas bei netolygų atstovavimą joms.

Suvažiavimas vyko lietuvių bei ispanų kalbomis, tačiau tarpusavy jaunimas bendravo ir angliškai bei portugališkai.

Jam baigiantis imta žarstyti sveikinimo žodžius jį organizavusiems Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos nariams bei visiems prisidėjusiems.

Vakare vyko labai laukiamas jau tradicinis renginys – „Talentų vakaras“.

Suvažiavimas baigėsi maldos dvasioje žodžio liturgija bei

tradiciniu argentinietišku lauko kepsniu – *asado*. Pasikeitę dovanomis ir prisižadėję susitikti XVIII-ame Pietų Amerikos Lietuvių Jaunimo Suvažiavime, kuris vyks 2015 metų sausio 14-18 d. Urugvajuje, dalyviai atsisveikino tikindami, jog parveš savo bendruomenėms šio suvažiavimo išpūdžius bei naujai įgytą patirtį. Kai kurie užsiminė, jog susitikimo ilgai laukti neteks – jie jau planuojantys kelionę į liepos mėnesį vyksiančią Dainų ir šokių šventę.

Vakare prelatas E.Putrimas kartu su parapijos klebonu aukojo Šv. Mišias Aušros Vartų parapijoje Avellanedoje paminint „Susivienijimo Lietuvių Argentinoje draugijos“ gyvavimo veiklą ir už mirusius narius. Po jų vyko vaisės ir pabendravimas parapijos lietuvių muziejaus salėje.

Gabrielė Petraitytė ir Juan Ignacio Fourment Kalvelis

TIES UPIŲ TĖVU NEMUNU IR ... DUBYSA

(Generolo Jono Žemaičio-Vytauto kovos takais)

Petras Girdzijauskas

II.

Kartu su Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus direktore Neila kalbamės su „Varpo“ redaktoriumi Algimantu apie žurnalo kasdienybę, pasiekimus ir rūpesčius, pavartome paskutinius numerius, storesnius, kai rėmėjai buvo dosnesni, o kuomet ištiko finansinė sausra, žurnalas sudžiūvo, suplonėjo. Žurnalo redaktorius mano, kad jo leidinys įeina į dr. Juozo P. Kazicko šeimos Fondo sferą, kad parama būtų savalaikė ir labai naudinga, nes finansinė krizė mus dar kamuoja. Be to redaktoriaus įranga leidybai ir redagavimui elementari ir ne pati naujausia. Redaktorius tikisi dr. J. P. Kazicko Šeimos Fondo palankaus požiūrio ir palankių sprendimų „Varpo“ leidybos atžvilgiu.

Kartu su Neila aplankome LLKS vadovą Joną Buroką jo užmiesčio rezidencijoje (sodo namelyje). Aptarėme LLKS internetinės svetainės leidybą ir finansinę situaciją. Tiek ši svetainė, tiek žurnalas „Varpas“ leidžiami entuziastų pastangomis. Redaktoriai: Algimantas

Zolubas, Antanas Ališauskas ir dizaineris Antanas R. Šakalys dirba savanoriškai be atlygio. Korespondentai, kaip taisyklė rezistentai, straipsnius ruošia

Neila Baumilienė ir autorius prie paminklo „Žinia“.

neatlygintinai. Medžiagas, spaustuvės ir persiuntimo bei kai kurias paslaugas svetainei reikia pirkti. Bendros sumos susidaro išpūdingos. Joms padengti aukotojų aukų nepakanka. Gelbsti tik laikini rėmėjai. Nuolat plūšame jų beieškodami. Nuolat dairomės pastovių – bet kol kas be rezultatų. LLKS vadovas tikisi palankaus dr. J. P. Kazicko fondo požiūrio į

leidybinius ir kitus istorinės atminties gaivinimo reikalus.

Internetinės svetainės redaktorius Antanas atostogauja, todėl pasukame į Vilniaus Rasų kapines, aplankome Sąjungos rūpesčiu pastatytus kenotafus su išpūdingomis žuvusiųjų už Lietuvos laisvę, kurių palaidojimo vietos iki šiol nežinomos, pavardžių „litanijomis“.

Toliau – į Tuskulėnus, į koplyčią-kolumbariumą. Aplankome sušaudytų KGB kalėjime palaikus. Malda laiminame jų tolesnę rimtį. Iš čia pasukame į Belmonto krioklius ir Vilnelės atodangas.

Aplankome mūsų rūpesčiu statydintą paminklą „Žinia“ ties Seimu. Apsukame apie Lietuvos Seimą. Susimąstome ties barikadų Memorialu.

Tolimesnę kelionę startuojam iš Rumšiškių, nes besisvečiuojančių lietuvių Lietuvoj keliai keletai pirmučiausia juos atvedė čia. Mūsų tikslas – panemunių piliavietės ir partizanų išrinkto Lietuvos prezidento kovos kelio vietos; susipažinti su jomis, kurios dar nepažystamos, pasigėrėti jomis, kurios jau žinomos. Man ir Neilai jos žinomos, gal net įprastos, tačiau Vilija ir Lukas čia pirmąkart. Jie iš Southampton, NY. Ši vieta – šalia Niujorko. Jie ten gimę ir

augę. Tiesa, tas jų ūgis nedidelis: Vilijai gal pora metų virš dešimt, Lukui tiek pat trūksta iki dešimties. Jiems ši šalis, jos istorija gan įdomi, nors Lukui sukelia daug klausimų ir abejonių, pavyzdžiui, kodėl ji taip toli nuo Niujorko, kodėl Šimkaitinėje ir Mėnaičiuose neprekiauja habsburgeriais, nes ten lankosi turistai ir jiems būtų patogų užkąsti... Mudu su juo susidraugaujam, kiek pajėgdamas stengiuosi atsakyti į jo klausimus, nors ne visuomet sekasi, pavyzdžiui, kodėl prezidentas gyveno miške? Juk jam sostinėje pastatyti rūmai.

Aplinkkeliu praskriejame Kauną. Štai ir Nevėžio tiltas, ties juo anuomet (1944 m.) susidūrė su čekistais ir pasitiko savo lemtį LLA vyriausias vadas generolas Kazys Veverkis. Dabar šis tiltas vadinamas jo vardu. Susikaupiame, prisimename didvyrį.

Raudondvaris dešiniajame Nevėžio krante, čia pat ant kalno XIX a. renesanso stiliaus su manierizmo bruožais Rūmai-pilis, šviečia, atstatyta ir pagražinta už europiečių pinigus, bet mums ne ji rūpi. Mes ieškome Luko dėdės skulptoriaus L. Žūklio išskobtos J. Naujalio skulptūros šiam dvarui. Žibančiame dvare jos nerandam.

(Bus daugiau)

CLEVELAND, OH

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS DIENOS ŠVENTĖJE – IR TRADICINĖS KALBOS, IR KYLANTYS TALENTAI

Š. m. vasario 15-16 dienomis Lietuvių Bendruomenės Clevelando Apylinkės Valdyba surengė dviejų dienų Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą.

Pirmoji šios svarbios šventės dalis vyko vasario 15 d. Clevelando Šv. Kazimiero parapijos salėje. Ją pradėjo LB Clevelando Apylinkės pirmininkas Algis Gudėnas, pasveikindamas svečius ir tautiečius. Vakaro pranešėjais buvo Dainius Šilgalis (kalbėjęs angliškai) ir Nomeda Vucianienė (lietuviškai). Linui Urbaičiui sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus, Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Joseph Bacevice pasveikino dalyvius, pasakydamas prasmingą kalbą lietuviškai ir angliškai, ir sukalbėjo maldą (taip pat abiem kalbom). Po to LR garbės konsulė Ingrida Bublys tarė savo sveikinimo žodį, pabrėždama, kad esame „viena, graži lietuvių šeima“.

Nuolatinis svečių pristatytojas dr. Viktoras Stankus, kaip įprasta, perskaitė gautus paskelbimus, išvardindamas šio vakaro svečius ir paprašydamas juos atsistoti. Jis taip pat paminėjo ir daugiau atstovų, kurie „dėl įsipareigojimų“ šventėje dalyvauti negalėjo. Vakare dalyvavo ir šio rajono Clevelando miesto tarybos narys Michael Polensek, kuris priminė, kad šioje svetainėje jis lankosi jau 36-tą kartą, pasveikino dalyvius lietu-

višku „sveikas“ ir perskaitė kai kurias miesto sveikinimų ištraukas.

Po visų sveikinimų ir pristatymų įvyko kamerinės muzikos koncertas, kuriame skambėjo Rimo Biliūno styginiam kvartetui sukurti kūriniai. Juos atliko Clevelando muzikos instituto dėstytojai ir sopranas Virginija Muliolienė. Buvo akivaizdu, kad Clevelando Lietuvių Bendruomenė turi talentingą kompozitorių, kurio ateitis yra šviesi (todėl šiek tiek gaila, kad šį neeilinį, klausytojus maloniai nustebinusį koncertą regėjo tik pusantro šimto žmonių). Koncerto dalyviai, atidžiai išklausę visą koncerto programą, šiltai dėkojo ir kompozitoriui, ir jo kūrinių atlikėjams, įteikdami jiems gėlių. Tai buvo tikrai pelnytas kylančio talento pripažinimas.

Vakaro dalyviai dar ilgai nesiskirstė - vaišinosi prie skanumynais apkrautų stalų, dalinosi netikėtais įspūdžiais.

Sekmadienį, vasario 16 d. rytą, parapijos aikštėje buvo iškeltos JAV ir Lietuvos vėliavos. Šiose iškilmėse dalyvavo daugiau nei įprasta mūsų organizacijų, tarp jų ir skautų. Tai džiugina, nes praeityje toks organizacijų telkinys panašiose iškilmėse būdavo minimalus. Po vėliavų pakėlimo visi dalyviai žengė į šventovę. Šv. Mišias aukėjo kleb. kun. Joseph Bacevice, o muzikinę šv. Mišių dalį atliko muzikės

Prieš vėliavų pakėlimą buvo prisiminta Vasario 16-osios dienos svarba.

A.V. Matulionio nuotr.

Ritos Kliorienės vadovaujamas „Exultate“ choras ir sopranas Virginija Muliolienė. Muzikinė šv. Mišių dalis buvo ne įprasto formato, bet pritaikyta šios iškilmingos dienos svarbai. Anot vieno maldininko, šios šv. Mišios buvo tikrai „lietuviškos“. Pamokslą kleb. kun. Joseph Bacevice pradėjo žodžiais apie išmintį, jos svarbą tautos ir žmogaus gyvenime. Šias mintis jis sugretino su Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimu 1918 metais ir jos atgavimu 1990 metais, su pasitikėjimu savimi išmintingai siekiant tikslo.

Antroji šios šventės dalis tęsėsi „Gintaro“ restorane. Ją taip pat pradėjo Algis Gudėnas, pasveikindamas svečius ir pristatydamas prelegentą Joną Juozevičių, kuris papasakojo

apie savo senelį LR Prezidentą Aleksandrą Stulginskį. Jo paskaitą, kuri truko beveik valandą, iliustravo skaidrės. Klausytojai išgirdo ir žinomų, ir naujų faktų, o paskaitai pasibaigus prelegentui buvo pateikta klausimų.

Paskui pirmininkas Algis Gudėnas paaiškino, kad programoje įrašyta paroda, skirta Prezidento Antano Smetonos 70-toms mirties metinėms paminėti, dėl nesusipratimo tarp „Clevelando lietuvių knygyno“ ir Clevelando LB Apylinkės Valdybos yra atidėta.

Clevelando LB Apylinkės Valdyba nusipelno padėkos už šios šventės prasmingą programą. Džiugina, kad buvo apsieita be nuobodžių kalbų, dažnai išeinančių „į

lankas“. Tačiau neišvengta tų pačių, jau anksčiau pastebėtų klaidų: be reikalo kartojamos pateiktos renginio programoje žinios apie asmenį, nesuderinti programoje pateikiamų atlikėjų biografijų vertimai, programos viršelyje neišvengta klaidų (įrašytas „Kamarinės Muzikos Koncertas“, o turėtų būti „Kamerinės Muzikos Koncertas“, programos „Schedule of Events“ puslapyje yra dviguba klaida: vietoj „Mass at St. Casimer Parish“ turėtų būti „Mass at St. Casimir Church“). Taigi tobulėti yra kur, dar yra vilties, kad mūsų renginiai darysis prasmingesni, meniškesni ir nestokojantys lietuviškumo.

Algirdas V. Matulionis

ST. PETERSBURG, FL

Vasario 16-oji

Daug St. Petersburgo ir jo apylinkių mūsų tautiečių ir žiemoti į Floridą atvykusių turistų vasario 16 dienos sekmadienį susirinko į šv. Vardo bažnyčią, kur keturi dvasininkai atnašavo šv. Mišias už Lietuvą. Pamaldas laikė šv. Kazimiero Misijos kunigai kun. kan. Bernardas Talaišis, kun. dr. Matas Čyvas ir svečiai kun. Augustinas Simanavičius, OFM ir kun. prel. Algimantas Bartkus. Šv. Mišių metu vargonavo ir solo giedojo muz. Genevieve Green, kongregacijos giesmėms vadovavo šv. Kazimiero Misijos giedotojos. St. Petersburgo šaulių kuopa dalyvavo pamaldose su vėliavomis. Po pamaldų visi nuskubėjo į Lietuvių klubą Nepriklausomybės šventės minėjimui ir pietums. Klubo pirmininkė Vida Meiluvienė pilną salę susirinkusiųjų pasveikino Nepriklausomybės šventės proga ir pakvietė į sceną „Saulutės“ lituanistinės

mokyklos vaikučius. Publikai sugiedojus JAV himną, mokinukai savo gražiais jaunais balsiukais pradėjo Lietuvos himną ir kartu su visais dalyviais jį pagarbiai sugiedojo. Tai didelis mokytojų ir tėvėlių nuopelnas, nes išmokyti himną tokio jauno amžiaus vaikučius nėra lengva. Paskui palydimos klausytojų gausių plojimų skambėjo gražios eilės apie Trispalvę, brangią Lietuvą ir tėvėlių gimtinę. Mergaičių grupelė pašoko „Kepurinė“, šiuo šokiu užbaigdama gražią „Saulutės“ mokinių programą. Mokyklos vedėja Jūratė Navickienė perskaitė Nepriklausomybės paskelbimo aktą. Pirmininkės pakviestas garbės konsulas Algimantas Karnavičius perskaitė JAV sekretoriaus John Kerry, Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės ir Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkės pavaduotojos Irenos Degutienės sveikinimus, skirtus pasaulio lietuviams Nepriklausomybės šventės proga.

Dienos prelegentas pedagogas, Lietuvos sporto veikėjas, Lietuvos olimpinės akademijos prezidentas prof. Povilas Karoblis savo turiningoje kalboje svarstė, kodėl mums ir mūsų tautai ši diena yra tokia svarbi, kokie uždaviniai mums skirti mūsų tautos ir valstybės gerovės ir ateities kelyje.

Po oficialios minėjimo dalies visi pasivaišino skaniais pietumis, bendravo. Klubo pirmininkė pranešė, kad „Saulutės“ lituanistinei mokyklai šventės proga įteikta Lietuvių Fondo pinigine dovana.

Salėje prie staliuko buvo renkamos aukos JAV Lietuvių Bendruomenės veiklai paremti.

Klubo pirmininkės pakviesta, Kultūros būrelio pirmininkė, talkon pasivadinsi LR Garbės konsulą Algimantą Karnavičių ir svečią iš Toronto kun. Augustiną Simanavičių, tarusi, kad „negali būti Vasario 16-oji be dainos“, užvedė visą publiką padainuoti kelias dainas. Na, o šios mums brangios dienos

paminėjimas baigėsi giesme „Lietuva brangi“. Pilnutėlėje susirinkusių iš įvairių vietovių tautiečių salėje jautėsi pakili vienos šeimos, vienos tautos nuotaika.

Rožės, nostalgija ir rokenrolas

Vasario 14 d. Lietuvių klube vyko Valentino dienos skirtas vakaras, parengtas „Bangos“. Šventinis vakaras prasidėjo gardžia vakariene, paruošta šeimininkės Angelės. Stalai ir scena buvo skoningai papuošti rožėmis ir rožių žiedlapiais, romantiškomis žvakutėmis, o scenos užuolaidos buvo nusėtos širdelėmis, kuriuos puikiai pritapo prie nuostabaus bei gardaus šventinio širdies formos torto. Kokia gi Valentino diena be rožių, ir gardžių desertų? Ir kokia gi Valentino diena be nostalgijos – gražių akimirkų, kurių neliko, senos meilės, kuri išblėso, ir jaunystės, kuri praėjo, prisiminimų... Šarūnas Mačiulis, „Poliarizuotų Stiklų“ dainininkas, visa tai puikiai įkūnijo. Laikas bėga

ir nusineša viską – jaunystę, gražią išvaizdą, skambų balsą. Tačiau laikas yra bejėgis prieš žmogišką širdį ir jausmus – nors Šarūno balsas gal kiek prarado jaunystės skambumą, ir jis jau nebe „Šaras“, kokį atsimenu buvusį prieš 20 metų, tačiau laikas nepakeitė jo dainuojamų dainų ir jų prasmės. Kiekviena daina, kurią Šarūnas Mačiulis atliko, priminė padykėlę jaunystę, draugus „Margaritas“ ir „Egles, mano seses“, atgaivino prisiminimus apie vėją, kuris tarsį laikas viską nusineša, apie intymumą tame „mažyčiame kambarėlyje“, apie du įsimylėjėlius, kurie „susitiko kartą paskutinį“...

Prie vakaro spalvingumo puikiai prisidėjo šokių grupė „Ritmas“, atlikęs svajingus, viliojančius ir kerinčius šokius – „Cha, Cha“, „Rumbą“, „Tango“ ir „Valsą“. O per pertraukas DJ pareigas užėmęs Aurelijus Kilbauskas puikiai linksmino susirinkusius grodamas klasikinės rokenrolo dainas.

*Vita Blough
Lietuvių žinios, Nr.451 inf.*

Iš kairės: LR ambasadorius Žygimantas Pavilionis, JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vicepirmininkė archyvų reikalams Dalė Lukienė, Lina Pavilionienė, JAV LB KV pirmininkė Sigita Šimkuvienė, LR užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, vicepirmininkė ekonominiams reikalams Angelė Kavakienė, vicepirmininkė informacijai Loreta Timukienė ir visuomeninių reikalų tarybos pirmininkė Danelė Vidutienė.

Ludo Segers nuotr.

VASARIO 16-OSIOS MINĖJIME WASHINGTONE DALYVAVO IR JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVAI

Vasario 18 d. Washington, DC, JAV komercijos rūmuose vyko Lietuvos ambasados surengtas Lietuvos valstybės atkūrimo minėjimas, kuriame tarp daugiau nei 400 garbingų svečių dalyvavo ir JAV Lietuvių Bendruomenės atstovai. Renginio pradžioje tylos minute buvo pagerbti žuvusieji Kijeve. Anot renginyje dalyvavusio užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus, Lietuvai minint valstybės atkūrimą, daugumos jos žmonių mintyse ir širdyse – rūpestis dėl Ukrainos ateities.

Lietuvą su Valstybės atkūrimo diena sveikino JAV energetikos sekretorius Ernest Moniz, renginyje dalyvavo JAV Kongreso nariai, aukšti administracijos pareigūnai, diplomatai, Lietuvos ūkio ministras Evaldas Gustas.

Už Lietuvos vardo garsinimą ir indėlį į demokratines vertybes jis Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklu „Lietuvos diplomatijos žvaigždė“ apdovanojo Nacionalinio

demokratijos fondo prezidentą Carl Gershman bei ilgametį Lietuvos garbės konsulą JAV Stanley Balzeką. C. Gershman aukščiausias ministerijos apdovanojimas įteiktas už demokratinių institucijų Vidurio ir Rytų Europoje stiprinimą, S. Balzekui – už indėlį į Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimą ir puoselėjimą JAV, taip pat nepaliaujamą filantropinę veiklą.

Pasak Lietuvos ambasadoriaus JAV Žygimanto Pavilionio, renginio vieta simbolizuoja Lietuvos pirminkavimo Europos Sąjungai metu ir po jo nuolat pabrėžiamą transatlantinio suartėjimo prekybos ir verslo srityje svarbą. Šiuo metu vykstančios ES ir JAV derybos dėl prekybos ir investicijų sutarties – tiesiasias kelias į šį suartėjimą.

Renginio metu JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkė Sigita Šimkuvienė, visuomeninių reikalų tarybos pirmininkė Danelė Vidutienė, vicepirmininkė archyvų reikalams Dalė

Lukienė, vicepirmininkė ekonominiams reikalams Angelė Kavakienė ir vicepirmininkė informacijai Loreta Timukienė turėjo progą su ambasados darbuotojais aptarti tolimesnius bendrus projektus.

Klausydamiesi Kęstučio Vaiginio džiaz kvarteto, vakaro svečiai turėjo galimybę paragauti tradicinės lietuvių virtuvės gaminių – net trijų bendrovių („Dzūkija“, „Laimos šakočiai“ bei „Danutės šakočiai“) keptų šakočių, „Rūtos“ ir „Naujosios rūtos“ saldainių, „Norvelita“ lašišos, „Vilniaus duonos“ bendrovėje keptos duonos, „Biržų duonos“ sausainių. Visus šiuos gaminius pateikė lietuviškus gaminius į JAV importuojanti bendrovė „Food Depot International“ (savininkė Angelė Kavakienė) ir Čikagoje veikianti bendrovė „Lithuanian Plaza Bakery and Deli“, kurios savininkė Vanda Morkūnienė taipogi dalyvavo iškilmingame renginyje.

JAV LB Krašto valdybos informacija

okupavo dalį Gruzijos teritorijos, o ES ir NATO tam nepasipriešino. 1994 m. Ukrainos teritorinį vientisumą Budapešto memorandumu patvirtino Rusija, Jungtinės Amerikos Valstijos ir Didžioji Britanija, todėl dabar tikimasi šių dviejų Vakarų valstybių griežtos pozicijos dėl įvykių Kryme.

ES diplomatijos vadovė C. Ashton vyksta dar vieno vizito į Kijevą. Ukrainoje taip pat lankysis Tarptautinio valiutos fondo ir Europos Sąjungos ekonomikos ir finansų generalinio direktorato pasiuntiniai, kurie aiškinsis, kiek realiai pinigų reikia išgelbėti Ukrainą nuo bankroto.

LRT

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuvos Vyriausybei vasario 20 dieną paskelbus gedulą dėl tragiškų įvykių Ukrainoje, Lietuvos diplomatinės atstovybės užsienyje prisijungė prie gedinčių už žuvusiųosius, nuleisdamos Lietuvos vėliavas.

Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius vasario 27 d. vienos dienos vizitą Kijeve pradėjo pagerbdamas žuvusiųosius Maidane. Taip pat įvyko ministro susitikimai su parlamento pirmininku, šiuo metu einančiu laikinojo prezidento pareigas, Oleksandr Turčinov, naujai paskirtuoju premjeru Arsenij Jaceniuk, Saugumo tarnybos vadu Valentin Nalivaičenko, užsienio reikalų ministru Andrej Daščica, jaunimo ir sporto ministru Dmitrij Bulatov, Rados deputatais Boris Tarasiuk ir Petro Porošenko. Ministras taip pat susitiko su į Kijevą padėti atskubėjusiais Lietuvos medikais.

Vasario 20 d. Užsienio reikalų ministerija išplatino pranešimą, kuriame prašoma lietuvių susilaikyti nuo nebūtinų kelionių į tam tikras Ukrainos dalis. Pasiteiravus, ar bus imtasi kokių nors veiksmų, siekiant apsaugoti Ukrainoje gyvenančius lietuvius, ministerija pakartojo pirmąjį pranešimą dėl kelionių į šią šalį. Tačiau Ukrainoje gyvena ir apie 7 tūkst. lietuvių diaspora. Tad, ar bus bandoma evakuoti Ukrainoje gyvenančius lietuvius, jei Maidano protestuotojai nesutiks su ES bei Viktor Janukovyč susitarimu ir išsipildys pačios niūriausios ekspertų prognozės - kils pilietinis karas? Lietuvos ambasadorius Ukrainoje Petras Vaitiekūnas tvirtino, kad prašymų dėl vizų ambasada sulaukia kaip ir visuomet. Esą prašyme niekas nenurodė, jog nori išvykti būtent todėl, kad baiminamasi dėl savo saugumo. Tačiau diplomatas prisiminė, kad kartą su panašiais klausimais kreipėsi viena šeima. Ambasadorius tvirtino, kad Ukrainos lietuviams patariantis ne išvykti iš Ukrainos, o nuvykti į Lietuvą aplankyti giminių.

Į Japonijos sostinę Tokiją oficialaus vizito atvykęs krašto apsaugos ministras Juozas Olekas vizitą pradėjo nuo apsilankymo Tokijo maratone, kurioje įrengta ir Lietuvą pristatanti palapinė. Ministras susirinkusiems maratono dalyviams ir svečiams pristatė Lietuvos nacionalinius patiekalus ir pats ragavo japonų pagamintų lietuviškų valgių. Palapinę įsteigė Japonijos ir Lietuvos mainų centras, kuriame vizito metu planuoja apsilankyti krašto apsaugos ministras. Vizito metu krašto apsaugos ministras J. Olekas susitiks su Japonijos gynybos ministru Itsunori Odonera. Ministras aptars svarbiausias gynybos ir saugumo aktualijas, situaciją regionuose, bendradarbiavimo plėtojimo galimybes. Lietuvos ir Japonijos bendradarbiavimas gynybos srityje labiausiai buvo matomas, kai Lietuva vadovavo NATO tarptautinių saugumo paramos pajėgų Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupei. Jos veikloje kaip šalis donorė įgyvendinant vystomojo bendradarbiavimo projektus itin aktyviai dalyvavo ir Japonija. Tai pirmasis oficialus Lietuvos krašto apsaugos ministro vizitas Japonijoje.

Lietuvos kultūros vertybių, atsidūrusių užsienyje, paieškomis niekada nebuvo skiriama daug dėmesio ir reikiamo finansavimo. Praėjus daugiau nei dvidešimtmečiui po nepriklausomybės atkūrimo, vis dar neturime detalaus išvežto, pagrobto ar negrąžinto paveldo sąrašo. Politikai ne kartą kėlė klausimą dėl derybų, siekiant susigrąžinti vertybes, iniciatyvą. Istoriko Zigmanto Kiaupos teigimu, daug Lietuvos kultūros paveldo yra Rusijoje, Lenkijoje, Baltarusijoje, taip pat jo esama Vokietijoje, Austrijoje, JAV ir kitose šalyse. Kai Lietuva buvo okupuota Rusijos imperijos ir Sovietų sąjungos, nemažai vertybių išvežta į Maskvą ar Sankt Peterburgą. Pavyzdžiui, Vilniaus universiteto turtai, Lietuvos metrika, daug archyvinės medžiagos, muziejinių vertybių. Dėl galimybės savo paveldą susigrąžinti iš užsienio Z. Kiaupa nenuiteikęs optimistiškai. Jis prisiminė, kad vienu metu, iškart po nepriklausomybės atkūrimo dėl to buvo įmanoma derėtis su Maskva. „Tačiau, kai po pučo žlugo SSRS ir buvo sudaryta derybų delegacija jau su Rusija, šie klausimai nebepakliuvo į derybų sąrašą. Nežinau, kas ir kodėl taip nusprendė. Nuo to laiko valstybės mastu nieko nedaroma. Jau keliolika metų, kaip Rusija priėmė įstatymus, kad kultūros vertybių negalima išvežti“, - kalbėjo istorikas.

ELTA, LRT, LR URM

ES VIS DAR NESKELBIA SAVO AIŠKIOS POZICIJOS DĖL ĮVYKIŲ KRYME

Europos Sąjunga (ES) seka pranešimus iš Krymo ir mano, kad būtinas politinis dialogas sprendžiant susidariusią padėtį, sakė Europos Komisijos (EK) atstovas spaudai.

„Situacija Kryme reikalauja politinio sprendimo ir jis gali būti pasiektas tik per visų pusių dialogą. Norime, kad visos pusės elgtųsi kiek galima nuosaikiau ir santūriau šioje situacijoje ir gerbtų teritorinį Ukrainos vientisumą“, – spaudos konferencijoje kalbėjo EK atstovas spaudai Olivier Bailly.

Neoficialiomis žiniomis,

ES užsienio reikalų įgaliotinė Catherine Ashton telefonu popiet bendravo su naujuoju Ukrainos premjeru Arsenij Jaceniuk ir artimiausiu metu turėtų išplatinti pranešimą apie ES poziciją dėl situacijos Kryme. Kai kurios šalys prašė C. Ashton tokį pareiškimą išplatinti, tačiau jis nepasirodė. Manoma, kad kai kurios Bendrijos valstybės – pirmiausia Vokietija – nenori dar labiau gadinti bloko santykių su Rusija, todėl pranešimas gali būti nuosaikus.

Užsienio žiniasklaida perspėja, kad gali pasikartoti 2008-ųjų istorija, kai Rusija

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

JADVYGA BIELIAUSKIENĖ – DIDVYRIŠKA, NUOSEKLI KOVOTOJA UŽ LAISVĘ, TIESĄ, NEPRIKLAUSOMYBĘ

Jadvyga Bieliauskienė (Šilauskaitė) – Lietuvos pasipriešinimo sovietiniam okupaciniam režimui veikėja, partizanų ryšininkė, politinė kalinė, eucharistinio judėjimo dalyvė, pagrindinės spaudos platintoja, Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijos įkūrėja, aktyvi įvairių sąjungų, sąjūdžių, organizacijų narė.

Vasario 14 d. Palangos viešojoje bibliotekoje vyko sovietinių lagerių kalinės Jadvygos Bieliauskienės piešinių parodos atidarymas ir filmo „Lagerių moterys. Jadvyga Bieliauskienė“ pristatymas.

J. Šilauskaitė gimė 1929 m. sausio 15 d. Rūdaičiuose (Kretingos apskr.). Jadvygos tėvas ūkininkas Antanas Šilauskas rėmė Lietuvos partizanus, kurie lankydavosi jų sodyboje. Jadvyga mokėsi Kretingos ir Palangos gimnazijose. 1947 m. ji įstojo į gimnazistų ateitininkų nelegalią organizaciją, o 1948 m. vasario mėn. – į partizanų B grupę, kurią sudarė legaliai gyvenę partizaninio judėjimo atsarginiai. Jadvygos Šilauskaitės, platinusios partizanų spaudą, slapyvardis buvo Šatrija. 1948 m. birželio mėnesį Jadvyga buvo suimta ir nuteista 25 metams laisvės atėmimo.

Jadvyga kalėjo Intos (Komija) lageryje. Čia buvo atvežtos ir klasės draugės Stefa Večerskytė, Rūta Daukšaitė. Kaliniai, kurie turėjo kūrybos dovaną, savo skausmą, tėvynės ilgesį išreiškėdavo kūryboje. Stefa rašė eilėraščius, o Jadvyga troško gamtos vaizdus, aplinką užfiksuoti popieriuje. Lageryje kalinys, buvęs piešimo mokytojas, pamokė merginą piešimo technikos. Žinoma, nebuvo gero popieriaus, piešimo reikmenų. Piešė ant tokio popieriaus, kokio sugebėjo gauti. Stefa Večerskytė prisiminimuose apie tremtį rašė, kad Jadvyga buvo viskam gabi – iš duonos trupinių padarydavo labai gražius rožančius. Merginos buvo tikinčios, dažnai meldavosi. Jadvyga buvo labai išradinga ir gavusi viršininkų leidimą lagerio kieme sumontavo saulės laikrodį (mechaninių laikrodžių kaliniai negalėjo turėti). Saulės laikrodis puikiai veikė, tad kaliniams buvo šioks-toks dienų pajvairinimas. Lietuviai kaliniai lageryje visada paminėdavo Vasario 16-ąją, nors už tai susilaukdavo didelių bausmių. Intoje J. Šilauskaitė susipažino su politiniu kaliniu Antanu Vytautu Beliausku ir už jo išteikėjo. Po J. Stalino mirties 1956 m. J. Bieliauskienė buvo paleista į laisvę.

Šeima, grįžusi į Lietuvą, įsikūrė Garliavoje. 1971 m. J. Bieliauskienė įsitraukė į pasipriešinimo, jaunimo tautinę religinę veiklą, buvo nelegalios jaunimo grupės Garliavoje vadovė (organiza-

vo Gyvojo rožinio sąjūdį). Ji bendradarbiavo su „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ leidėjais, platino pagrindinę savilaidos spaudą, su jaunimu rengė politines-patriotines menines programas. 1981 m. J. Bieliauskienė rinko parašus po kreipimosi į LKP CK I sekretorių P. Griškevičių, kad būtų nutrauktas tikinčiųjų persekiojimas.

1982 m. spalio 29 d. J. Bieliauskienė vėl suimta. Nutarime kardomajai priemonei skirti rašoma, kad „siekdama susilpninti Tarybų valdžią, sistemingai gamino, platino ir laikė platininimo tikslu antitarybinio turinio literatūrą, kurioje šmeižiama tarybinė valstybinė ir visuomeninė santvarka“. 1983 m. gegužės 16-17 d. vykęs Aukščiausiasis Teismas ją nuteisė 4 metams laisvės atėmimo ir 3 metams tremties „už valstybės pagrindų griovimą“. Kartu su kitomis disidentėmis moterimis (ruse Tatjana Velikanova, ukrainiete poete Irina Ratušinskaja, este Lagle Parek, latve Lidija Doronina-Lasmane, Raja Rudenko ir kt.) kalėjo Mordovijos lageryje, vadinamame „Mažąja zona“. Tai buvo vienintelis tuo laiku moterų politinių kalinių sunkaus režimo kalėjimas Sovietų Sąjungoje. Čia jai atiteko Nijolės Sadūnaitės, kurią ji laikė autoritetu, gultas.

J. Bieliauskienė, likus pusei metų iki JAV prezidento rinkimų, neabejojo, kad antrai kadencijai bus perrinktas prezidentas Ronaldas Reiganas (*Ronald Wilson Reagan*), kuris palaikė sovietų disidentus. Ant plono rūkomojo popieriaus ji parašė sveikinimą prezidentui nuo Mordovijos nuteistųjų, o dešimt kalinių pasirašė. Pavyko rasti būdą išnešti laiškėlį už zonos ribų, kad šis pasiektų tolimą adresatą. Prezidentas R. Reiganas (prezidentu buvo 1981-1989 m.), pradėjęs antrąją kadenciją, gavo kalinių sveikinimą. Su R. Reiganu J. Bieliauskienė buvo susitikusi viešnamyje JAV metu Prezidentūros bibliotekoje. Tos bibliotekos muziejuje saugomas jos ranka rašytas Mordovijos kalinių sveikinimas prezidentui R. Reiganui.

Kalėjime J. Bieliauskienė pasirašė Kreipimąsi į Helsinkio susitarimą pasirašiusius 35 valstybių vadovus dėl žmonių teisių pažeidinėjimų SSRS. Dėl tarptautinių žmogaus teisių organizacijų, demokratinių šalių politinių lyderių spaudimo sovietų valdžiai J. Bieliauskienė nuo trėmimo bausmės buvo atleista. 1986 m. lapkričio 3 d. ji išėjo į laisvę.

Pasipriešinimo prieš sovietinį režimą veikėja aktyviai dalyvavo Atgimimo įvykiuose, platino Sąjūdžio spaudą. 1988 m. ji kartu su kitais įkūrė Politinių kalinių ir tremtinių globos grupę, 1991 m. – Lietuvos nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios broliją, buvo šios visuomeninės organizacijos pirmininkė, vėliau – garbės pirmininkė (2005-2009). J. Bieliauskienė globojo nukentėjusiuosius Sausio 13-osios įvykiuose, aukų šeimas. Jos iniciatyva išleisti albumai *Bokšto gynimas* (2000), *1991 sausio 13. Pasaulis žvelgia į Lietuvą* (2004). J. Bieliauskienė bendravo su bendraminčiais Nijole Sadūnaite, Stase Asanavičiene, Antanu Terlecku, Petru Plumpa ir kitais kovotojais už Lietuvos laisvę.

J. Bieliauskienei teko garbė, Seime paskelbus Lietuvos Nepriklausomybę, apsilikus tautiniais rūbais, nešti ant scenos naująjį Lietuvos herbą. Sūnus Žilvinas Beliauskas prisimena: „Seimo tribūnoje J. Bieliauskienė atsirado, galima sakyti, atsitiktinai. 1990 m. kovo 11 d. ji buvo Seime. Atėjo laikas, kai buvo greitai, improvizuotai planuojama, kas įteiks Lietuvos herbą po Nepriklausomybės paskel-

bimo. Virš J. Bieliauskienės sėdėjęs Algirdas Kaušpėdas pasilenkė ir pasiūlė būtent jai įnešti į sceną herbą. Ji sutiko tai kaip Dievo ženklą. Atėjus momentui, žengė nešina herbu tiesiai į tribūną, kur pasakė improvizuotą kalbą, kurią vėliau apibūdino kaip grynai Dievo siųstą įkvėpimą. Prisimenu, kad ji pradėjo: „Aš ateinu iš lagerių...“ Viskas buvo visiems netikėta ir gana emocija. Į ją nukrypo visos kameros ir fotoaparatai. Tiesiogiai transliavo televizija.“

Palangoje gyvena trys J. Bieliauskienės seserys: Milda Kondrotienė, Kristina Šimkienė, Aldona Kaminskienė. Seserų Šilauskaičių senelio sesuo Kristina Šilauskaitė – daktorė, mokytoja, knygnešė, aktyviai dalyvaudavo švietėjiškoje ir visuomeninėje veikloje Rūdaičių kaime (Kretingos raj.) ir Palangoje. Jadvygos Bieliauskienės iniciatyva Palangos senosiose kapinėse palaidotai Kristinai Šilauskaitei pastatytas Aniceto Puškoriaus padarytas koplytstulpis. J. Bieliauskienė 2005 m. giminaičių vardu įsteigė tris kasmetines K. Šilauskaitės vardo pinigines premijas Rūdaičių pagrindinės mokyklos mokiniams už puikius kraštotyros darbus, skatindama vaikus domėtis knyga, knygnešystės ir krašto istorija.

J. Bieliauskienė buvo pasižventusi kilniam tikslui, mylėjo ir brangino Tėvynę, kovojo dėl jos laisvės. Buvo ištikima, tikra draugė, labai teisingas žmogus. Jadvyga buvo silpnos sveikatos, bet stiprios valios kovotoja. Ji liko pilietiškai ak-

tyvi iki pat gyvenimo galo. J. Bieliauskienės sūnus pasakojo, kad, baigusi visuomeninę veiklą, mama ketino dar piešti ir rašyti memuarus, bet liga to nebeleido padaryti. Sulaukusi 80-mečio, J. Bieliauskienė mirė 2009 m. lapkričio 21 d. Ji palaidota Vilniuje, Antakalnio kapinėse.

Už nepailstamą, nuoseklią viso gyvenimo aktyvią veiklą Jadvyga Bieliauskienė apdovanojta Sausio 13-osios atminimo medaliu (1992), Vyčio kryžiaus 4-ojo laipsnio ordinu (1998), Lietuvos Nepriklausomybės medaliu (2000). Apie ją sukurta dokumentinis filmas „Lagerių moterys. Jadvyga Bieliauskienė“ (autoriai Vytautas Damaševičius, Juozas Matonis).

Renginio metu apie Jadvygą pasakojo jos klasės draugė S. Daukšienė (Večerskytė), su kuria ji kartu kalėjo Intoje ir sesuo M. Kondrotienė, gyvenančios Palangoje.

Žiūrovams buvo parodytas dokumentinis filmas „Lagerių moterys. Jadvyga Bieliauskienė“. Vytautas Damaševičius trumpai pristatė filmą, jo sukūrimo istoriją. V. Damaševičius ir J. Matonis kuria dokumentinių filmų ciklą apie lageriuose kalėjusius moteris. Filme apie J. Bieliauskienę pasakoja su ja kartu kalėjusios įvairių tautybių moterys bei artimi giminaičiai.

Vakaras bibliotekoje buvo prasmingas, nes prisilietėme prie skaudaus Lietuvos istorijos tarpsnio, kuriame dalyvavo, veikė, kovojo ir kentėjo mūsų kraštiečiai.

Parengė Bronislava Spevakovienė, Palangos viešoji biblioteka

PIRMOJI LIETUVOS POETĖ – AUŠRININKĖ LIUDVIKA MALINAUSKAITĖ-ŠLIŪPIENĖ

*Pažvelkit broliai į aušros šviesybę
Ir meskit iš širdies piktą tamsybę:
Imkit šviesybę nuo žmonių mūsų,
Kurie meilingai rašo dėl Jūsų.*

Jaunutės devyniolikmetės poetės, pasirinkusios Eglės slapyvardį, eilėraštis „Broliams lietuviams” buvo išspausdintas 1883 m. trečiajame „Aušros” numeryje. Tuo metu moteriai tai buvo ne tik netikėta, modernu, bet ir be galo drąsu. Ši drąsuolė – tai Liudvika Malinauskaitė, vėliau pasirašinėjusi dar ir Aglės, Šarkos, Pušės, Lietuvaitės slapyvardžiais bei kriptonimais L. M., L. ir kt.

Šių metų vasario 14 d. (pagal senąjį kalendorių – vasario 2 d.) sukako 150 metų, kai gimė ši aušrininkė, pirmoji lietuvių poetė, prozininkė, lietuvių teatro Amerikoje pradininkė, dr. Jono Šliūpo žmona ir bendradarbė. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė 1985 m. Čikagoje (Chicago) išleistoje monografijoje „Aušros gadynės dukra Eglė” rašė, jog „Lietuva praeityje turėjo nemažai žymių vyrų ir moterų. Deja, jų daug pamirštama”. Todėl norisi prisiminti šios energingos visuomenininkės, humanistės biografijos detales bei nuopelnus lietuvių tautai.

Prabėgę metai su-
naikino daug Liudvikos Malinauskaitės-Šliūpienės rašytų laiškų, apie kai kuriuos jos buvusių ar tik menamus kūrinius tyrinėtojai spėja iš įvairių ano meto dokumentų: kitų žmonių laiškų, žinučių se-nuosiuose laikraščiuose ar dar spėtų užrašyti jos amžininkų prisiminimų. Šiaulių univer-siteto bibliotekoje esančiame *Aušrininko dr. Jono Šliūpo archyve*, kurio įkūrėjai yra Vytautas ir Vanda Šliūpai, ga-lima susipažinti su kai kuriais dokumentais, menančiais šią asmenybę. Įdomi yra ikono-grafinė medžiaga: 1885–1928 m. nuotraukose įamžintas L. Malinauskaitės-Šliūpienės gyvenimas Amerikoje bei Lietuvoje primena tiek jos buitį, tiek ją supusius žmones (vyrą, vaikus, seseris, bro-lius, kunigą V. Dembskį, dr. J. Basanavičių ir kt.). Džiugu, kad išliko daugiau kaip šimtmetį skaičiuojančios nuotraukos.

Liudos rašytų originalių laiškų yra vos trejetas: du rašyti 1919 m. dukrai Aldonai, vienas – vyrui Jonui. Deja, pastarojo laiško yra tik dalis, kurioje nėra nei datos, nei laiško pradžios, o rašysena gana sunkiai skai-toma. Ir trys originalūs laiškai, adresuoti Liudai: vyro Jono 1918 (šis rašytas anglų kalba) bei 1927 m. laiškai ir 1926 m. sesers Bronės Bacevičienės

(Eglė. Broliams lietuviams)

atvirlaiškis. Archyve saugoma originali korespondencija, be abejo, kukli, bet pakankamai informatyvi: laiškuose atsklei-džiami ne tik jausmai, bet ir to laikmečio politinio bei visuome-ninio gyvenimo niuansai.

Didžiausią dokumentų dalį apie aktyviąją aušrininkę sudaro istorikės Vandos Daugirdaitės-Sruogienės rengtės monogra-fijos „Aušros gadynės dukra Eglė” rankraščiai. Tyrinėtojai gali susipažinti su keliais mono-grafijos variantais, jų taisymais, pildymais. Šiems rankraščiams priskirtini dukterų Aldonos ir Hypatijos prisiminimai bei jų laiškai, rašyti V. Daugirdaitėi-Sruogienei tuo metu, kai buvo rengiama knyga. Knygos autorė surinko iškarpų ir laikraščių kopijų apie poetę, padarė visą pluoštą jos kūrybos nuorašų. Vėl galima tik pasidžiaugti, kad Vytautas Šliūpas, 1987 m. įkūręs tėvo vardo archyvą, užmezgė ryšius ir su šios monografijos autore, kuri savo rankraščius (ir daug vertingų leidinių) padova-nojo archyvui.

Įdomi yra L. Malinaus-kaitės-Šliūpienės biografija, liudijanti apie nelengvą, bet turiningą gyvenimą, visuome-ninę veiklą ir, be abejo, apie labai tvirtą asmenybę.

Liudvika gimė 1864 m. Ručėnių dvare, Vaškų valsčiuje, Biržų apskrityje, bajorų Anupro ir Karolinos Malinauskų šeimoje. Dešimties metų mergai-tė buvo nuvežta į evangelikų reformatų mokyklą Biržuose, tačiau labai greitai mokslus teko nutraukti, nes sulauku-si vos 33 metų mirė Liudos mama. Liudvikai – vyriausiajai iš šešių vaikų – teko rūpintis seserimis ir broliais. Dar po ketverių metų (1878 m.) mirė ir tėvas, kuriam buvo 74 metai. Malinauskų našlaičius globojo kaimynai dvarininkai, kurie nepamiršdavo iš to pasipelnyti, todėl vaikams buvo nelengva. Nuolatinei jų priežiūrai buvo pasamdyta lenkė Želevskienė, kuri per mokslo metus su vai-kais gyveno Mintaujoje. Sunku pasakyti, kiek Mintaujoje mo-kėsi vyriausioji Liuda: vieni šaltiniai teigia, jog ji šiek tiek lankė gimnaziją, kiti – liudija tik apie savarankišką jos moky-mąsi. V. Daugirdaitė-Sruogienė daro prielaidą, jog **Mintaujos laikotarpiu būsimoji poetė pramoko vokiečių, rusų, len-kų kalbų**. Būdama labai smalsi ir darbšti susipažino su lietuvių poetais, daug dainavo, nes turėjo

Šiaulių universiteto bibliotekos Retų spaudinių skaitykloje veikia paroda „Aušros gadynės dukra Eglė”, skirta Liudvikos Malinauskaitės-Šliūpienės (Eglės) 150-osioms gimimo metinėms. Tai pirmoji lietuvių poetė, prozininkė, lietuvių teatro Amerikoje pradininkė, visuomenininkė bei aušrininkė. Paroda veiks iki kovo 28 d.

Šiaulių universiteto bibliotekos nuotr.

gerą balsą. Pradėjusi kurti, pasu-ko romantizmo keliu. Be abejo, ją įkvėpė to meto romantinė lite-ratūra, kylantis tautinio atgimi-mo sąjūdis, dalyvavimas slaptame lietuvių moksleivių ratelyje Mintaujoje. Šiame mieste 1879 m. Liuda susipažino su Jonu Šliūpu – irgi dideliu patriotu bei kovotoju už lietuviybę. Graži jaunatviška draugystė išaugo į meilę. 1880 m. Jonas Šliūpas išvyko iš Mintaujos, tačiau bendravimas tęsėsi: jaunuoliai rašė vienas kitam laiškus. O 1884 m. jie jau susižiedavo. Tų pačių metų pavasarį abu dar spėjo parašyti „Abėcėlą”, kurią 1885 m. Tilžėje išleido J. Mikšas. Deja, dėl žandarų per-sekiojimų už „Aušros” leidimą bei kitą tautinę veiklą J. Šliūpas turėjo bėgti iš Lietuvos. Atlaikė jie ir beveik pusantrų metų trukusį išsiskyrimą, kurio metu Liuda ne tik turėjo laukti, kol iš Amerikos Jonas atsiųs laiva-kortę, bet ir atlaikyti artimųjų ir globėjų priešinimąsi santuokai su „litvomanu”. Gal ir pati ne kartą suabejojo bendra ateiti-mi... Tačiau 1885 m. rugsėjo mėnesį jaunoji bajoraitė, jau žinoma poetė, žengė pirmuosius žingsnius Amerikos žemėje. **Vykdydami Liudos šeimos valią, jaunuoliai susituokė vokiečių kapucinų bažnyčioje Niujorke (New York).**

Liudvika (nors dažniau vadi-nama Egle) 35 metus praleidusi anapus Atlanto toliau kantriai nešė savo gyvenimo kryželį: maži džiaugsmai padėdavo nugalėti rūpesčius, nepriteklių, įvairius išbandymus. Ėmėsi siuvėjos amato, kad galėtų ne tik rūpintis išgyvenimu, bet ir prisidėti prie J. Šliūpo laikraš-

čių leidybos. Meilė vyrui buvo stipresnė už jo neišpildytus pažadus. Viename 1885 m. laiške Jonas rašė: „Tu žinai, kad manyje rasi geriausią draugą ir rūpestingą apie mūsų naminį židinėlį taip lygiai, kaip ir apie tėvynę.” Tačiau namų židiniu labiau teko rūpintis žmonai. Gyventi buvo sunku: trūko maisto, aprangos, gimę vaikai buvo guldomi ne į loveles, o ant spaustuvės raidžių stalų. Iš Niujorko (New York) teko persi-kelti į Šenandoa (Shenandoah). Niekio keisto, kai vieną kartą trūko Liudos kantrybė ir ji pa-reikalavo vyro įgyti specialybę, tam, kad galėtų išlaikyti šeimą. Kol Jonas studijavo mediciną Baltimoreje, ji su vaikais ryžosi kelionei į Lietuvą, tikėdamasi ten atgauti jai priklausančius šeimos pinigus. Deja, iš Lietuvos 1891 m. ji grįžo ne tik be pinigų, bet ir pašlijusia sveikata. Vargai nesibaigė: Jonas baigė mokslus, bet teko mokėti skolas, o čia dar rūpesčių padaugėjo, kai Šliūpų namuose nusišovė M. J. Andriukaitis. Retoriškai galima klausti, kas teikė stiprybės šiai moteriai? O gal atsakymą gali-mą perskaityti dukters Hypatijos Yčienės žodžiuose: „Nors mo-tina buvo užimta namų ruoša, mums, vaikams, daugiausia dėmesio skyrė. Mes labai my-lėjome tėvus, nuotaika namuose būdavo linksma. Mama vadin-davo tėvą Minkštainiu, Katučiu, į jį kreipdavosi „Kátut.” 1895 m. visa šeima (tuo metu augo jau trys vaikai) persikėlė į Skrantoną (Scranton), kur J. Šliūpas pamažu ėmė populiarėti kaip gydytojas. Žinoma, ir toliau jis dalyvavo spaudoje (daug rašė lietuviškai, vokiškai, len-

kiškai), važinėjo po lietuviškas kolonijas. Belieka tik stebėtis, kaip Liudvika – žmona, trijų vaikų mama – turėjo jėgų ne tik skaityti vyro raštus, lavintis, rū-pintis tautiečių švietimu, bet dar ir rašyti straipsnius, kurti eiles, dalyvauti mitinguose (tuo metu tai buvo sensacija!), kuriuose **viena pirmųjų prabilo apie moterų teises**. O kur dar 1894 m. *Šv. Onos draugijos* įkūrimas Čikagoje (Chicago), 1900 m. pagalba J. Tamošauskaitei-Baltrušaitienei-Želvienei or-ganizuojant pažangių lietu-vaičių draugiją Minersvilyje (Minersville), 1904 m. pradėta kurti *Lietuvos dukterų draugija* ir, žinoma, lietuviški vakarai su eilėraščiais, dainomis (ji organi-zavo ir pati dalyvavo choruose) bei vaidinimai. V. Daugirdaitė-Sruogienė teigia, jog „Eglės bandymai dramaturgijos srityje pasireiškė ne vėliau kaip 1885 m. vasarą, t. y. anksčiau, negu iki šiol laikomas pačiu pirmuoju dramatiiniu veikaliuku 1889 m. parašytas A. Turskio „Be sum-nenės...”

Labai svarbus buvo ir Liudvikos visuomeninio gy-venimo patyrimas. Jos gebė-jimas bendrauti, anglų kalbos žinios labai pagelbėdavo (net ir valdžios atstovų, kalbančių angliškai, tuo metu buvo ne-daug). Tai labai pravertė 1919 m. Paryžiuje Versalio sutarties darbe: L. Šliūpienės tarpinin-kavimas padėjo besikuriančiai Lietuvos kariuomenei įsigyti taip reikalingų karinių rei-kmenų.

Amerikos žemėje prabėgo didžioji šios moters gyveni-mo dalis, tačiau visą laiką ji

(Nukelta į 11 psl.)

RENGINIŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 5 d., šeštadienį, 7 val. vakaro, vyks koncertas „**Do-Re-Mi**” šv. Kazimiero parapijos didžiojoje salėje. Atlieka „Exultate” vaikų choras, Prisikėlimo parapijos jaunimo choras (Toronto) ir Kristina, ir Penketukas (Montrealis).

GEGUŽĖS 18 d., sekmadienį, 1:00 p. p. Lietuvių namuose, „Gintaro” restorane, įvyks **Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos** 70-ųjų mirties metinių minėjimas.

Rengia Akademinis Skautų Sąjūdis, Clevelando skyrius.

BIRŽELIO 15 d., sekmadienį, 2:00 val. p. p. – Ekumeninės pamaldos už nuo Sovietų režimo žuvusius ir nukentėjusius lietuvius, latvius ir estus. Minėjimas įvyks United Latvian Ev. Lutheran Church, 1385 Andrews Ave. Lakewood, OH.

Rengia Clevelando Baltiečių komitetas

(Atkelta iš 10 psl.)

PIRMOJI LIETUVOS...

gyveno viltimi apie grįžimą į gimtąjį kraštą, o dukros gerai įsiminė ne kartą jos tariamus žodžius: „Mums nieko nereikia – vis vien važiuosim į Lietuvą.” Visa Šliūpų šeima sekė įvykius Lietuvoje, o po valstybės atkūrimo dienos (1918 m. vasario 16 d.) atsirado reali galimybė sugrįžti į išsvajotą tėvynę. Dr. Aldona Šliūpaitė (1886–1980) jau 1918 m. čia pradėjo gydytojos darbą, 1920 m. į Kauną atvyko fizikos mokslus Viskonsino (Wisconsin) universitete baigęs Keistutis Šliūpas (1888–1932) ir įsidarbino Užsienio reikalų ministerijoje, vėliau – prekybos ir pramonės banke, o nuo 1922 m. dėstė fizikos mokslus Lietuvos universitete (pradžioje buvo docentas, o nuo 1929 m. – ekstrordinarinis profesorius). Liudmilai tuo metu daugiau teko gyventi su dukters Hypatijos (1893–1987) šeima, nes vyras dažnai būdavo išvykęs į ilgas keliones. Hypatija buvo ištėkėjusi už Martyno Yčo (teisíninko, politiko, pirmojo nepriklausomos Lietuvos finansų ministro), dalyvavusio besikuriančios Lietuvos diplomatinėje veikloje. Yčų šeimai tekdavę daug keliauti ir dažnai juos lydėdavusi Liudvika. 1920 m., galutinai sugrįžusi į Lietuvą, ji apsigyveno Kaune jauniausios dukters šeimoje, tik vėliau išsikėlė į savo naujus namus Parodos gatvėje.

Gyvendama Lietuvoje, vasarą daug laiko praleisdavo Palangoje, kur susitikdavo su vyru Jonu (tuo metu jie jau retai būdavo drauge), seserimis Brone ir Adele, broliu Mykolu, kitais giminaičiais, dr. J. Basanavičiumi bei kitais aušrininkais. Sunku pasa-

kyti, kaip Liudvika jautėsi Lietuvoje, kiek ji galėjo priptapti prie naujo gyvenimo: į grįžusius emigrantus žiūrėta nelabai draugiškai. V. Daugirdaitė-Sruogienė rašo, jog „valdžios pareigūnų ir vadovų žmonos kūrė draugijas, rengė arbatėles, kortų lošimo vakarus, balius ir kitokius pasilinksminimus. Niekas neatsimena, kad Eglė būtų tokiam socialiniame gyvenime dalyvavusi. Jos akiratyje buvo tik šeimos nariai ir keli artimesni pažįstami. [...] dažniausiai Eglė būdavo namuose”. Šie išgyvenimai kenkė tiek fizinei, tiek dvasinei sveikatai, vėliau rūpesčių kėlė dar ir džiova sergantis sūnus Keistutis.

Liudvikos gyvenimas nutrūko 1928 m. balandžio 7 d. Jos noras, apdainuotas eilėraštyje „Liūdnybė”, išsipildė:

Yra tai laimė už visas didžiausia Lietuvos laisvę akimis datirti, O paskui žemėj prigimtoj

numirti.

Galbūt neišsipildžiusios gyvenimo savoje žemėje viltys, o gal moteriška nuojauta pakūždėjo ir kitus žodžius, skirtus vaikams, kurie taip pat buvo pranašiški: „Jūs visi vyksit į Ameriką!”

Tai mažutė L. Malinauskaitės-Šliūpienės gyvenimo dalis, daug faktų jau nugrimzdo užmarštin, kai kurios jos gyvenimo detalės yra tik nuspėjamos, tačiau teisi yra V. Daugirdaitė-Sruogienė teigdama, jog „kaip poetės, Eglės vieta lietuvių literatūroje yra labai kukli, bet kaip visuomenininkė ji turėjo didelių nuopelnų tautai”.

Alina Šalavėjienė
Šiaulių universiteto bibliotekos

Aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvo vyriausioji bibliotekininkė

JI GYVENO LIETUVAI

„Kai tenka atsisveikinti su tokiu žmogumi kaip Aleksandra Sagienė, pasijunti lyg stovėtum prieš aukštą kalną, pilną nuostabių gėlių, ir bandau skinti dailiausias, kad sudarytum gražiausią puokštę.

Aleksandra man mena gilios Lietuvos senovės moteris, kurios vadovaudavo lietuvių gentims. Vyrai medžiojo, žuveno, dirbo laukuose. Moterys tvarkė visus genčių šeimų reikalus, šeimų problemas ir teikdavo patarimus vyrams. Paklausus „Grandinėlės” vadovo Liudo Sagio ko nors apie programą, jo atsakymas būdavo – paklausk Alės...

B u v a u l i u d i n i n k ė Dettingene, Vokietijoje, kur buvo įsikūręs LTM ansamblis „Čiurlionis”, girdėjau dirigentą Alfonsą Mikulskį tariantis su Aleksandra dėl ansamblio koncertų programos sudarymo. Atvykę į Clevelandą, kurį laiką Sagiai dalyvavo „Čiurlionio” ansamblio veikloje. Aleksandra buvo sopranas, kanklininkė ir pranešėja anglų kalba. Sagiams pradėjus darbą su tautinių šokių grupe „Grandinėlė”, Sagių ir Mikulskio keliai drastiškai išsiskyrė.

Svarbūs Aleksandros Sagienės gyvenimo momentai.

1987 m. Clevelando miesto meras George Voinovich paskelbė Aleksandrą Sagienę Clevelando miesto garbės nare.

1988 m. meras George Voinovich Liudui Sagiui įteikė auksinį Miesto raktą.

Tais pačiais metais Ohio Lietuvių gydytojų draugija skyrė metinę premiją.

1994 m. Liudas Sagys apdovanotas DLK Gedimino IV laipsnio ordinu.

2003 m. Klaipėdoje išleista knyga Liudas Sagys „Susipynę keliai ir portretai”. Tai Aleksandros iniciatyva rūpestingai surinkta medžiaga apie „Grandinėlę”. Joje sužinai apie Sagių pasišventimą, kantrybę ir meilę darbui. Per „Grandinėlės” eiles praėjo apie 500 jaunų lietuvių. Jie, nors ir pasklido po plačią Ameriką, niekad nenuols nuo Lietuvos.

Aleksandra Sagienė vadovavo „Grandinėlės” veiklai, rūpinosi finansais, kostiumų tvarkymu. „Grandinėlės” veikla, koncertai siekė keturis kontinentus – tai Šiaurės Amerika, Pietų Amerika, Europa, Australija.

Rengdama koncertų programas Aleksandra reikalavo iš šokėjų profesionalaus požiūrio. Nuolat vyko kova su kitomis jaunimo organizacijomis, kurios dažnai savo veiklai atimdavo šokėjus iš

repeticijų. Nuoširdi pagalba ateidavo iš šokėjų tėvų, privačių mecenatų ir organizacijų. Daug dėmesio „Grandinėlės” veiklai skyrė spauda ir radijas „Tėvynės Garsai”.

Visa Sagių veikla nebuvo rožėmis klotas kelias. Sagiai ieškojo būdų kaip patobulinti „Grandinėlę”. Sagys turėjo draugą dar iš studentavimo laikų – tautinių šokių specialistą Juozą Lingį. Jie aktyviai susirašinėjo, Sagys klausė Lingio patarimų. Juozas Lingys keletą kartų viešėjo Clevelande pas Sagius. Jų namuose vyko repeticijos, diskusijos ir planavimai. Ši Sagių draugystė sukėlė daug protestų. Jie buvo apšaukti kolaborantais. Bėgant metams daugelis suprato, kad Lietuva yra šaltinis ir įkvėpimas tautiniam menui. Sagiai laikėsi tvirtai. Jų tikslas buvo visko išmokti, kad „Grandinėlė” būtų „Nr. 1.”

Koncertų išvykose vyravo stipri disciplina. Sagienė neseniai yra pasakojusi, kad laikytis disciplinos buvo lengva. Šokėjai buvo geri, gražiai išauklėti vaikai.

Man teko kartu su „Grandinėle” keliauti į Pietų Ameriką. Aš dainuodavau liaudies dainas.

Lietuva visur buvo pristatoma tinkamai, visuomet buvo primenama Sovietų okupacijos padėtis joje. Koncertų metu miestuose būdavoo iškeltos trispalvės lietuviškos vėliavos.

Venesueloje, Maracay mieste, liko neužmirštamas įspūdis – koncertas bulių arenoje. Valensijoje išparduoti bilietai, viskas paruošta, bet staiga skandalas – nėra scenos apšvietėjo! Aleksandra nedejuoja – nustebus žiūriui, ji jau užlipus prie apšvietimo lentos ir su ispanišku žodynu rankoje duoda nurodymus, kaip apšviesti sceną...

Colombijoje, Bogotos mieste, sovietų ambasada nepatiko platūs aprašymai apie „Grandinėlę” ir apie pavergtą Lietuvą. Jie reikalavo Colombijos vyriausybės uždrausti koncertus. Jų argumentas buvo, kad šis jaunimas iš Amerikos neturi teisės atstovauti Lietuvai. Aleksandra neišsigando sovietų galybės. Sudarė komitetą iš Amerikos piliečių, nuvyko į Amerikos ambasadą. Ten bendrai buvo nutarta – visi šokėjai yra Amerikos piliečiai, jie turi teisę šokti ir dainuoti ką nori ir kur nori... Rusai nutilo, koncertai įvyko.

1997 m. sergant Liudui Sagiui, Aleksandra nutarė važiuoti į Lietuvą, į Vilnių. Ten Sagys mirė 1998 m. birželio 20 d., palaidotas Antakalnio

„DIRVAI” AUKOJO

B.Pautienis,	
Richmont, Hts., OH	100
M.Gatautis, Clev. Hts., OH....	50
E.Čeičys, St.Petersburg, FL....	45
V.Plečkaitis,	
Richmond H., OH	45
K.Marcinkevičius,	
Chagrin Falls, OH	25
A.Gudaitis,	
Ormond Bch., FL	20
S.Narbutaitis, Richfield, OH. 10	
B.Palski, Sun City, FL.....	5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

kapinėse, Menininkų kalnelyje.

Aleksandra nutaria grįžti į Clevelandą. Grįžusi kartais džiaugdavosi, kartais gailėdavosi. Palaikėm artimus santykius. Nors mes, jos draugės, ir buvom vienišos, bet stengėmės bendrauti su ja. Stipriausi ryšiai buvo telefonu. Klausėm ir diskutavom apie „Metropolitan” operos transliacijas. Taip pat nepraleisdavom jokios geros televizijos programos. Tai buvo mūsų džiaugsmas. Išklausę Wagnerio operą „Ring”, pradėjom garbinti Wagnerio muziką. Labai gerai, kad niekas negirdėjo mudviejų kalbų apie Amerikos politikus...

Jos nepriklausomas gyvenimas vis sunkėjo. Ji nesi-skundė, bet atėjo momentas, kai jai teko savo likimą atiduoti jos globėjams.

Atsimenu jos žodžius, kai buvo atvežta į slaugos namus. Jos pirmas sakiny buvo, kad ji pati būtų kitaip susitvarkius... Ir patylėjęs pasakė – ne, aš jau negaliu pati tvarkyti savo reikalų.”

(Kalba, sakyta atsisveikinant su a. a. Aleksandra Sagiene, 2013 m. lapkričio 15 dieną Clevelando Lietuvių, Amerikos piliečių klube.)

Aleksandra Sagienė mirė 2013 m. lapkričio 2 d. Clevelande. Laidotuvės vyko Vilniuje, iš Šv. Kazimiero bažnyčios, šv. Mišias aukojo kun. Gediminas Kijauskas SJ. Alė vėl kartu su mylimu Liudu. Jie ilsisi Vilniuje, Antakalnio kapinėse, Menininkų kalnelyje. Kai lankysitės Vilniuje, aplankykite jų kapus ir padėkokite už jų gyvenimo, jėgų ir talentų visišką atidavimą Tėvynės Lietuvos garsinimui ir darbui su jaunimu.

Taip baigėsi mūsų 47 metus susipynusių darbų bendri keliai.

Aldona Stempužienė

SOČIO OLIMPINIŲ ŽAIDYNIŲ
MEDALIŲ ĮSKAITOJE NUGALĖJO
RUSIJOS ATSTOVAI

Sočis, vasario 23 d. (ELTA). Sočio žiemos olimpi-
nių žaidynių medalių lentelėje
pirmąją vietą užėmė varžybų
šeimininkės Rusijos atstovai.
Jie iškovojo 13 aukso, 11 si-
dabro ir 9 bronzos medalius
(iš viso - 33).

Medalių įskaityje Rusijos
sportininkai nugalėjo pir-
mą kartą nuo 1994 metų
Lilehamerio olimpiinių žai-
dynių. Rusai Sočio žaidynėse
pirmąją vietą užėmė ir pagal
medalių skaičių.

Rusija - ketvirtoji olim-
pinių žaidynių šeimininkė,
kuriai pavyko nugalėti meda-

lių įskaityje. Iki šiol tai buvo
pavykę padaryti JAV (1932
m.), Norvegijai (1952 m.) ir
Kanadai (2010 m.).

Antrąją vietą užėmė
Norvegijos rinktinė. Jos
sportininkai iškovojo 11
aukso, 5 sidabro ir 10 bron-
zos medalių. Trečioje vietoje
- Kanados atletai, pelnę po 10
aukso ir sidabro bei 5 bron-
zos medalius.

Ketvirtąją vietą užėmė
JAV, penktąją - Olandijos, o
šeštąją - Vokietijos rinktinės.

Po du sidabro ir bronzos
medalius iškovojo Latvijos
atstovai užėmė 23-iąją vietą.

Pastarojo meto politiniai įvykiai Ukrainoje kelia abejonių, ar ši valstybė sugebės surengti 2015 metų Europos krepšinio čempionatą. Rusijos žiniasklaida skelbia, kad Senojo žemyno pirmenybės yra pasiruošusios organizuoti Lietuva, Latvija ir Estija. Jei Ukrainoje padėtis ir toliau liks nestabili, Baltijos valstybės gali užsidėti 2015 metų Europos čempionato našta ant savo pečių. Estija pasiūlė Lietuvai ir Latvijai kartu kovoti dėl teisės rengti 2017 metų Europos pirmenybes. Vilnius ir Ryga teigiamai vertina tokią idėją, – rašo Vesti.ru. Pasak dienraščio „L’Equipe“, Prancūzija taip pat norėtų, kad 2015 čempionatas vyktų jų šalyje, kur prancūzai galėtų ginti nugalėtojų titulus. Nuotraukoje Lietuvos krepšinio rinktinė.

BFL nuotr.

LIETUVOS ŠACHMATININKĖS –
PASAULIO VICEČEMPIONĖS

Devintajame pasaulio mo-
terų komandų koresponden-
cinių šachmatų čempionate
Lietuvos rinktinė iškovojo
sidabro medalius. Trejus metus
vykusiose varžybose lietuvisės
surinko 32,5 taško iš 48 gali-
mų.

Lietuvos rinktinę suda-
rė Vineta Kveinys (6,5 taš-
ko iš 12 galimų), Jelizaveta
Potapova (9,5 tšk.), Jurgita
Dambrauskaitė (7 tšk.) ir
Vilma Dambrauskaitė (9,5
tšk.).

Komandos kapitonas –
tarptautinis šachmatų meistras
Virginijus Dambrauskas, tre-
neris – tarptautinis korespon-
dencinių šachmatų didmeistris
ir ilgametis Vilniaus šachmatų
ir šaškių mokyklos treneris
Pavelas Rubinas.

Pasaulio čempione tapo
Rusijos rinktinė (34 tšk.).
Bronzos medalius pelnė
Vokietijos šachmatininkės (30
tšk.). Ketvirtoji vieta atiteko
Ukrainai (27 tšk.), penktoji –
Lenkijai (25,5 tšk.).

Čempionato finale dalyva-
vo trylikos šalių komandos.

Lietuvos šachmatininkės
sidabrą pelnė ir septintajame
pasaulio moterų komandų
korespondencinių šachmatų
čempionate, o šeštajame čem-
pionate iškovojo auksą.

Lietuvos vyrų rinktinė de-
vintojo Europos koresponden-
cinių šachmatų komandų čem-
pionato atrankos varžybose
užėmė antrąją vietą ir pateko į
finalą. Lietuvos rinktinė surin-
ko 48 taškus iš 88 galimų. **LRT**

KŪNO KULTŪROS IR SPORTO RĖMIMO FONDAS
ŠIEMET FINANSUOS 302 PROJEKTUS

Lietuvos Kūno kultūros ir
sporto rėmimo fondo taryba
paskirstė 2014 metų fondo
lėšas –19,6 mln. litų skirta
daugiau nei 302 projektams
finansuoti.

Per 2013 metus į fondą iš
tabako ir alkoholio akcizų bei
loterijų surinkta 2,3 mln. litų
daugiau nei prieš metus.

Šiemet milijonu didesnis
krepšelis paskirstytas tokiam
pat sporto federacijų skaičiui
– 10,4 mln. litų buvo padalinta
65 federacijoms.

„Fondo lėšas buvo stengia-
masi paskirstyti maksimaliai
teisingai. Negaliu tvirtinti,
jog lėšas pavyko padalinti ab-
soliučiai teisingai. Stengėmės
vadovautis argumentų, o ne
emocijų kalba”, – spaudos
konferencijoje kalbėjo fondo
tarybos pirmininkas bei Kūno
kultūros ir sporto departamen-
to (KKSD) generalinis direk-
torius Klemensas Rimšelis.

Pasak jo, įvertinus pasie-
kimų ir masiškumo kriterijus,
daugiausia lėšų gavo krepšinio
federacija – 1,1 mln. litų.

2013 metais gavusiomis po
500 tūkst. litų lengvosios atle-
tikos, plaukimo ir šiuolaikinės
penkiakovės federacijoms
šiemet skirta apie 700 tūkst.
litų kiekvienai.

Be to, trims federacijoms
finansavimas nebuvo skirtas:
kendo asociacija paraiškos
į fondą nepateikė; tradici-
nio karatė asociacija negavo,
paaiškęs, kad jų tarptauti-
nės federacijos nėra pasauli-
nės antidopingo asociacijos
(WADA) sąrašuose. Lietuvos
ledo ritulio federacija jau kuris
laikas nevykdo veiklos, todėl
jai pagal kriterijus turėję pri-
klausti apie 140 tūkst. litų iš
kitos fondo programos buvo
skirti Nacionalinei ledo ritulio
lygai (NLRL).

„Pateiktų projektų poreikis
siektų 80 mln., tačiau lėšų 2014

metams būtų keturis kartus
mažiau. Suprantama, jog vi-
sada prašoma daugiau pinigų,
o ir kai kurie projektai neturi
jokių perspektyvų, todėl iš
karto atkrito”, – aiškino fondo
tarybos pirmininkas.

Šiemet papildomai dviem
federacijoms – krepšinio ir
dviračių sporto – skirta fon-
do lėšų pasirengti svarbiems
renginiams: atitinkamai 637
tūkst. litų pasaulio vyrų krep-
šinio čempionatui Ispanijoje
ir 50 tūkst. litų tarptauti-
nėms dviratininkų lenktynėms
„Baltic Chain”, kurios skirtos
Baltijos kelio jubiliejui pa-
minėti.

LRT

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

SIŪLOMAS DARBAS

OH ir PA apylinkėse siūlome gerai apmokamą darbą
(independent contractor job) , turintiems transporto prie-
monę ir legalumą. Anglų kalba būtina.

Išsamesnė informacija telefonu (614) 206-7125.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

Now serving all Lithuanians in Ohio
as well as former Taupa members:

Latvian Cleveland
Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, OH 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net
www.latvianclevelandcu.org

We offer personal service .
Savings, CD's, IRA's, loans,
online banking, direct deposit,
wires to Lietuva and more...

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamautojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.